

LEFKOŞA SURLAR İÇİ'NDEKİ BİR KONAĞIN DÖNÜŞÜM HİKÂYESİ

MİMARLAR ODASI
www.mimarlarodasi.org

LEFKOŞA SURLAR İÇİ'NDEKİ BİR KONAĞIN DÖNÜŞÜM HİKÂYESİ

Yazar:
Aliye Menteş

Yayın Koordinatörü:
Devrim Yücel Besim

Redaktör:
Abdullah Can

Kapak Mimari Çizim:
Aliye Menteş

Kapak ve Grafik Tasarım:
Gürkan Gökaşan

ISBN: 978-605-5845-12-4

2021, Lefkoşa

Mimarlar Odası Yayınıdır. Her hakkı saklıdır.

MİMARLAR ODASI
www.mimarlarodasi.org

LEFKOŞA SURLAR İÇİ'NDEKİ BİR KONAĞIN DÖNÜŞÜM HİKÂYESİ

MİMARLAR ODASI
www.mimarlarodasi.org

Şekiller

Şekil 1a.....	14	Şekil 16a/b/c/d.....	41
Şekil 1b.....	15	Şekil 17a/b/c.....	42
Şekil 1c.....	15	Şekil 18a/b.....	43
Şekil 2.....	17	Şekil 19a/b.....	44
Şekil 3.....	18	Şekil 20a/b.....	44
Şekil 4a/b.....	18	Şekil 21.....	45
Şekil 4c/d.....	19	Şekil 22.....	45
Şekil 4e/f.....	20	Şekil 23a/b.....	46
Şekil 5.....	25	Şekil 24.....	47
Şekil 6.....	26	Şekil 25a.....	50
Şekil 7.....	29	Şekil 25b.....	51
Şekil 8.....	29	Şekil 26a/b.....	52
Şekil 9a.....	30	Şekil 26c/d.....	53
Şekil 9b.....	31	Şekil 27a/b.....	54
Şekil 10.....	31	Şekil 27c/d.....	55
Şekil 11a.....	33	Şekil 28a/b.....	56
Şekil 11b/c/d/e.....	34	Şekil 28c.....	57
Şekil 12a/b/c/d/e/f.....	35	Şekil 29a.....	57
Şekil 12g.....	36	Şekil 29b/c.....	58
Şekil 13.....	37	Şekil 29d/e.....	59
Şekil 14a.....	38	Şekil 29f.....	60
Şekil 14b.....	39	Şekil 30.....	60
Şekil 15a/b/c.....	40	Şekil 31.....	61

Tablolar

Tablo 1.....	40
Tablo 2.....	49

Kısaltmalar

NMP: Nicosia Master Plan.....	14
UNDP: United Nations Development Programme.....	14
SMGM: Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi.....	48

İçindekiler

Şekiller, Tablolar ve Kısaltmalar Dizini.....	6
Önsözler.....	8
KTMMOB Mimarlar Odası 53. Dönem Başkanı, Kozan Uzunoğlu.....	8
KTMMOB Mimarlar Odası 51. ve 52. Dönem Başkanı, Türker Aktaş.....	10
Restorasyon Danışmanı, Prof. Dr. Nur Akın.....	10
Sunuş ve Teşekkür, Aliye Menteş.....	12
Giriş.....	14
Bölüm 1: Nuri Efendi No.3 Konağı'nın Yeni Kullanım Fikrinin Perde Arkası.....	21
Bölüm 2: Lefkoşa Surlarıçısı Arabahmet Mahallesi'nde Bulunan 20.YY'ın İlk Çeyreğine Ait (I. Dönem) Konut Yapılarının Mimari Özellikleri.....	24
Bölüm 3: Arabahmet Mahallesinde Bulunan Nuri Efendi No.3 Konağı'nın Tarihi, Değeri ve Önceki Kullanımları.....	27
Bölüm 4: Nuri Efendi No.3 Konağı'nın Öne Çıkan Hasar Tespiti ve Restorasyon Süreci.....	32
Bölüm 5: Nuri Efendi No.3 Konağı'ndaki Demir İşleri ve Ahşap İşleri ile ilgili Yapılan Onarım ve Uygulamalar.....	42
Bölüm 6: Nuri Efendi No.3 Konağı'nın Yeni Kullanım İhtiyaçlarının Belirlenmesi ve Mekânların Yeniden Değerlendirilmesi.....	48
Son Söz.....	62
Ekler.....	63
EK1.....	64
EK2.....	65
EK3.....	66
EK4.....	72
Kaynaklar.....	78
Özgeçmiş.....	79

Önsöz

Böylesine anlamlı bir eserle ilgili duygu ve düşüncelerimi paylaşmadan önce, binanın hayat bulmasında emek verenlere ve bu yayının Mimarlar Odası hafızasında yerini almasına katkıda bulunan herkese teşekkürü bir borç bildiğimi belirtmek isterim.

Restorasyon danışmanımız Prof. Dr. Nur Akın'a, iç mekân mobilyalarına önemli katkı koyan Prof. Dr. Suha Özkan'a, bir önceki dönem oda başkanları sevgili Azmi Öge'ye, sevgili Türker Aktaş'a ve yönetim kurullarına, mimari projelendirme çalışmalarına katkı koyan Özge Özbek Eminoğlu ve Nadire Ergin'e, KTMMOB Elektrik ve İnşaat Mühendisleri Odalarına, Peyzaj Mimarları Odasına, binanın yapımında alın teri döken ustalara ve tüm çalışanlara, kitabın hayat bulmasında emek veren yayın kurulumuza, sevgili Devrim Yücel Besim'e ve tabii ki hem binanın projelendirilmesinde, denetlenmesinde hem de bu kitabın gerçekleşmesinde yürütücülük görevini başarıyla yürüten, her aşamasında güzel enerjisini ve sevgisini hep katan değerli arkadaşımız, meslektaşımız sevgili Aliye Menteş'e çok çok teşekkürler.

Kitabın içeriğinde, bu konağın KTMMOB Mimarlar Odası, Merkez Ofisi ve Sürekli Mesleki Gelişim Merkezine nasıl dönüştüğünü birlikte keyifle okuyacağız. Bu binayı, hizmete girdiği ilk günden itibaren en çok kullanan kişilerden biri olarak binanın Surlar içi merkezine, bulunduğu sokağa ve kullanıcılarına pozitif enerji verdiğini ve vermeye devam ettiğini görüyorum. Lefkoşa Surlar içi'nde doğup büyüyen birisi olarak bundan büyük bir mutluluk duyduğumu belirtmek istiyorum.

Binanın hizmete girdiği günlerde, doğu hudutunda viran halde bulunan komşu yapının restorasyonunun başlaması ve aynı sokakta batı yönünde bulunan bir konağın da butik otele dönüştürüleceği haberi, bu binanın bulunduğu sokağın gelişiminde bir kıvılcım olduğu/olacağı hissini vermektedir. Konağın iç mekânlarının ferahlığı, taş dokusu, ahşap tavan işlemleri ve muhteşem avlusunun her mevsimde hem ofiste çalışanlara, ziyaretçilerine hem de eğitim ve sosyal etkinliklere katılanlara ayrı bir enerji verdiğini Mimarlar Odası camiası olarak gururla söyleyebiliriz.

Bizlerin, bizden sonra görev yapacak yönetim kurullarının ve üyelerimizin bu bina gibi kültür miraslarımıza sahip çıkarak, yaşamlarını sürdürmelerini sağlamalarının en önemli görevlerimiz arasında olduğuna inanıyorum. Tekrar emeği geçenlere çok teşekkürler.

Sevgiyle ve sağlıklı kalın... Saygılarımla.

Kozan Uzunoğlu
KTMMOB-Mimarlar Odası Yönetim Kurulu 53. Dönem Başkanı

Önsöz

Değerli dostlar,

Lefkoşa tarihi kent dokusunu oluşturan köşe taşlarının önemli bir elemanı olan bu bina, geleneksel Lefkoşa Surlar içi sivil mimarisinin güzel bir örneği olması ile birlikte, geçmiş yaşam biçimlerini ve kültürümüzü yansıtan aynası gibidir.

İlk gördüğümüz anda bizleri çok heyecanlandıran bu yapıyı camiamız bünyesine katmak, Mimarlar Odasının kültür ve tarihimize sahip çıkması adına çok önemli bir adımdı. Böylesine önemli bir yapıyı atıl durumda ve çürümeye mahkûm bir hâlde bırakmak yerine odamız ona sahip çıkmış; titiz bir restorasyon sürecinden geçirmiş ve onu yaşayan bir mekân haline dönüştürerek üyelerimizin kullanımına açmıştır.

Her bir köşesinde geçmişe, tarihe ve kültürümüze ait izler taşıyan bu zarif yapıyı sahiplenilen Mimarlar Odası, aslında geçmişimizin, tarihimizin ve kültürümüzün gelecek nesillere aktarılması misyonunu da üstlenmiştir.

Yapının restorasyonunun tamamlanıp, açılışını yapma şeref ve gururunu taşıyan birisi olarak, özellikle bu binanın Mimarlar Odası bünyesine katılmasında emeği geçen, restorasyon çalışmaları ile ilgili bilgi ve desteğini esirgemeyen ve hiçbir çıkar gözetmeksizin bilfiil katkıda bulunanlara ayrı ayrı buradan bir kez daha sonsuz şükranlarımı iletmek isterim.

Yapının geçirdiği yenilenme sürecini belgeleyen bu kitapla birlikte kültürümüz ve tarihimize sahip çıkma adına harcanan emeklerin tümünü ayakta alkışlıyorum ve yayın kuruluna teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu değerli yapı, burada yaşadıkça Mimarlar Odası sizleri her zaman minnetle anacaktır.

Hepinize saygılar sunarım.

Türker Aktaş
KTMMOB-Mimarlar Odası Yönetim Kurulu 51. ve 52. Dönem Başkanı

Önsöz

Lefkoşa Surlar içi'nin tarihi dokusunda önemli yer tutan yapılardan biri olan Nuri Efendi Konağı'nın yarı yıkık bir hâlde kaderini beklerken, Mimarlar Odasının kararlılığı ve girişimiyle restore edilip işlevlendirilmesi, özel bir değer taşımaktadır.

Yapıyı, dönemin Mimarlar Odası Başkanı sevgili meslektaşım Azmi Öge ile birlikte ilk gezdiğimdeki hâlinde bugüne varması, gerek Surlar içi kent dokusu gerekse de yalnızca bu tarihi yapının değerlendirilmesi ve kullanımı açısından paha biçilmez bir kazanç olmuştur.

Konak, benim de şahit olduğum çok önemli bir restorasyon süreci geçirmiş; yanındaki örnekten başlayarak diğer sırasını bekleyen tarihi yapılar için öncü bir nitelik taşımıştır. Bu uygulamayı, özellikle Mimarlar Odasının sahiplenerek geliştirdiğini ve sonuca ulaştırdığını görmek bana ayrı bir kıvanç vermektedir.

Restorasyon sonrası konağın zemin katı ve avlusundan başlayarak ne kadar keyifle kullanıldığına, katıldığım SMGM seminerleri sırasında mutlulukla şahit oldum. Restore edilen bir tarihi eserin, böylesine değerli bir işlevle yeniden ve sürekli kullanımından beklenen başka ne olabilir?..

Ayrıca yapının önemi, tarihi ve restorasyon sürecini belgeleyen bir yayına dönüştürülmesi, kalıcılığını daha da arttırmaktadır. Bu nedenle de bu işe gönül veren, başta Devrim Yücel Besim ve Aliye Menteş olmak üzere, tüm emeği geçenlere ne kadar teşekkür etsem azdır. Bu yapıyı izleyecek diğer tarihi örneklerin de ele alınıp kurtarılması Surlar içi dokusu için çok değerli olacaktır. Bir kez daha bu konuda emeği geçen herkesi ayrı ayrı gönülden kutluyor, Mimarlar Odası olarak öncü, duyarlı çalışmalarınızın ve başarılarınızın devamını diliyorum.

Prof. Dr. Nur Akın
Restorasyon Danışmanı

Sunuş ve Teşekkür

Lefkoşa Surlar içi'ndeki Nuri Efendi Sokak'ta 3 numaralı bu olağanüstü değere sahip olan yapının boş ve yıpranmış hâli hâlâ gözümün önündedir.

Restorasyon çalışmaları başlamadan 2014'ten önce, en son kullanımı İnsan Hakları Dernek binasıydı. Tozlu ve dağınık eşyaların bulunduğu odalardan kutularca dolu su dosya ve siyah beyaz fotoğraf çıkmıştı. Açık kutuları tek tek kendi ellerimizle kapatıp, kaybolmaması için derneğe iade edilmek üzere bir kenara ayırdık. Kim bilir o odalardan daha önceki kullanımlarından daha neler neler çıkmıştır...

Bu kitapla 30 Haziran 2017 tarihinde açılışı yapılan yeni merkez binasını daha yakından tanıtmak ve projenin kapsamını paylaşmak amaçlanmıştır. Tarihi konağın koruma ve restorasyon sürecine başından sonuna kadar dahil olmuş, çok değerli meslektaşlar ve ekipler ile çalışmış, projenin koruma ve restorasyon yürütücüsü olarak; bu kitap ile birlikte sürecin önemli adımlarını paylaşmak ve bu hafızayı aktarmak, memnuniyet duyduğum bir borçtur. Bu sorumlulukla birlikte kitabın olgunlaşma süreci iki yıllık bir çalışma sonucu siz değerli okuyucular ile buluşma olanağı bulmuştur.

Bu kitabın temelleri, aslında 2018 yılında yazmış olduğum ve MİMARCA 86 sayısında yayınlanan 'Kültürel Mirası Koruma, Restorasyon ve Yeni Kullanım Projesi: KTMMOB Mimarlar Odası Yeni Merkez İdari Binası'nın Günümüze Kazandırılma Hikâyesi' ile atılmış; KTMMOB Mimarlar Odası yönetimi ve yayın kurulu tarafından kitaplaştırmaya yönelik teşvikleri sayesinde süreç başlamıştır.

Bu kitap, tarihi bir yapının topluma kazanç öyküsünü, süreç içerisindeki önemli kısımlara vurgu yaparak özetlemeyi amaçlamıştır.

Kitabın Giriş bölümünde genel bir bakış ile Lefkoşa Surlar içi'nin kalkınma sürecine katkı sağlayan projeler, ana vizyon, değişen ve gelişen sosyo-ekonomik yapı ve bunların bina kullanımına olan etkileri anlatılmıştır. Bunun devamında KTMMOB Mimarlar Odasının Lefkoşa Surlar içi ve çevresindeki atılımları ile kültürel mirasın korunmasına katkıları ele alınmıştır.

Birinci bölümde, Nuri Efendi Sokak No:3 Konağı'nın yeni kullanım fikrinin perde arkası ile ilgili bilgi verilmiş ve Sürekli Mesleki Gelişim Projesi ve içeriği anlatılmıştır. Disiplinler arası çalışmanın ön planda olduğu bu projede, kültürel mirası koruma ve ekip çalışmasının önemine değinilmiştir. Yapının Lefkoşa Surlar içi gibi özel bir tarihi kent dokusunda bulunmasından kaynaklı olarak başka

sorumluluklardan ve değerlerden de bahsetmemek olmazdı. Lefkoşa Surlar içi- Arabahmet Mahallesi'nde Bulunan 20. yüzyılın ilk Çeyreğine Ait (I. Dönem) Konut Yapılarının Mimari Özellikleri bölümünde tarihi konağın ait olduğu dönemin mimari özellikleri anlatılmıştır.

Bir sonraki bölümde ise, Arabahmet Mahallesinde Bulunan Nuri Efendi No:3 Konağı'nın Tarihi, Değeri ve Önceki Kullanımları başlığı altında, araştırmalar sonucu elde edilmiş tarihi bilgi, yapının değerleri ve önceki kullanımları aktarılmıştır.

Restorasyon sürecinin bir özeti olarak ele alınan son üç bölümde; Nuri Efendi No:3 Konağı'nın Öne Çıkan Hasar Tespiti ve Restorasyon Süreci; Nuri Efendi No:3 Konağı'ndaki Demir İşleri ve Ahşap İşleri ile İlgili Yapılan Onarım ve Uygulamalar; Nuri Efendi No:3 Konağı'nın Yeni Kullanım İhtiyaçlarının Belirlenmesi ve Mekânların Yeniden Değerlendirilmesi başlıkları altında süreç içerisindeki önemli kısımlar irdelenmiştir. Kitabın bu bölümlerinde (5., 6. ve 7. bölümlerinde), restorasyon sürecine yer verilmiş; uygulama sürecinde (2015-2018 yılları arasında) çekilen fotoğraf ve ilgili çizimler kitabın akışına göre sadeleştirilerek ve güncellenerek paylaşılmıştır. Ayrıca ekler bölümünde projeye ait mimari dökümanlar verilmiştir.

Bu kitabın içeriğinin yoğrulmasında ve olgunlaşmasında büyük katkısı olan, KTMMOB Mimarlar Odası Yayın Kurulu 50. Dönem Başkanı ve aktif üyesi, Devrim Yücel Besim'e kitabın hazırlık ve baskı sürecinde yapıcı yönlendirmeleri ve değerli önerilerinden ötürü gönülden teşekkür ederim. Binanın restorasyon uygulaması başlamadan önce, ekip ruhunu uyumlu ve disiplinli bir şekilde paylaştığımız, uzun saatler yoğun çalışmalar sonucunda yapının rölövesini alıp, çizimlerini oluşturduğumuz ve projelendirme sürecinde birlikte çalıştığım ekip arkadaşlarım Özge Özbek Eminoğlu ve Nadire Ergin'e çok teşekkür eder; tarihi çevreye gönül vermiş meslektaşlarım ile çalışma fırsatı bulduğum için mutluluğumu paylaşmak isterim. Ayrıca, restorasyon sürecinde, tarihi yapıya en uygun çözümlerin üretilmesinde ve uygulamasında duyarlılıkla ve sorumluluk bilinci ile yaklaşan tüm ekip üyelerine teşekkür ederim.

Son olarak, bu uzun ve meşakkatli süreçte desteğini eksik etmeyen KTMMOB Yönetim Kurulu ve Oda Başkanları Sayın Azmi Öge, Sayın Türker Aktaş ve Sayın Kozan Uzunoğlu'na sonsuz teşekkürler... Tarihi yapının korunması ve kitabın basımı, onların desteği ve teşviği olmadan mümkün olmazdı.

Aliye Menteş

Nuri Efendi No: 3 Konağı'nın Restorasyon Yürütücüsü
KTMMOB Mimarlar Odası Yayın Kurulu Üyesi

Giriş

Tarihi kentlerimiz, sokak dokusuyla, konut, ticaret, idari ve kültür yapılarıyla geçmiş dönemlerin yaşam biçimlerini kucaklayarak yeni nesillere, sayısız öğretiler aktarmaktadır. Kıbrıs'ta yaşanan politik sorunlardan ötürü, 1974 yılında, adanın ve Lefkoşa Surlar içi'nin ikiye bölünmesi ile birlikte sosyal, kültürel ve ekonomik yapının değişmesi, kültürel mirası da yakından etkilemiştir. Uzun yıllar birçok tarihi bina boş kalmış ve bu durum yapılarda ciddi fiziksel hasarlara neden olmuştur.

Bölünmüş bir kentin planlama zorluklarıyla başa çıkmayı amaçlayan ve kapsamlı bir eylem planı olan NMP- Lefkoşa Master Planı (*Nicosia Master Plan*), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) mali

desteği ile, iki toplumlu bir uzman ekip tarafından 1981 yılında oluşturulmuştur. Bu kapsamda, tarihi, sosyo-kültürel ve mimari karakteri ve potansiyellerinden ötürü Arabahmet Mahallesi, Kuzey Lefkoşa'da sosyal canlandırma ve tarihi koruma kapsamında çalışmaların yürütüldüğü ilk mahalledir.

1985 yılında başlayan Arabahmet Bölgesi Projesi'nin (*Arabahmet Area Project*) ana hedefleri arasında, tarihi ve mimari değere sahip konutların restorasyonu, toplumun kullanımı için kamusal mekân ve kamusal dış mekân oluşumu, trafik ve yaya yollarının yeniden tasarımı, sivil mimari yapıların restore edilmesi ve çağdaş ihtiyaçlara göre yeniden kullanılmasıdır. Bu kapsamda tarihi bir tiyatro

Şekil 1a: Lefkoşa Surlar içi, Arabahmet Mahallesi'nin önemli değerleri: Derviş Paşa Etnografya Müzesi (Menteş, 2020)

Şekil 1b: Lefkoşa Surlar içi, Arabahmet Mahallesi'nin önemli değerleri: Ermeni Kilisesi (Menteş, 2020)

olan ve Arabahmet Kültür ve Sanat Evi olarak günümüze kazandırılan yapının restorasyonu, Derviş Paşa Konağı'nın Etnografya Müzesi'ne dönüştürülmesi ve Ermeni Kilisesi ve kompleksinin de restorasyonundan sonra eğitim ve kültür amaçlı olarak kullanılması NMP'nin ve onun vizyonunun değerli ürünleridir. (Şekil 1a, 1b, 1c)

2004 yılında, Kuzey-Güney arasındaki sınır kapılarının açılması, Lefkoşa Surlar içi'ndeki kültürel mirasın korunması ve yeniden işlevlendirilmesi için önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu değişim ve kalkınma sürecinde, ilk başlarda ekonominin ve bununla birlikte ticaret yapılarının canlandırılma çalışmalarına tanıklık edildi. Yerel ekonominin kalkınmasını sağlayacak adımlar, yerel yönetim ve ilgili kuruluşlar tarafından işbirliği ile atılarak, Türkiye'nin yanı sıra, Avrupa Birliği (AB), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve USAID gibi önemli yabancı kuruluş ve programlar tarafından destek fonları ve teşvikler artmaya başladı.

Şekil 1c: Lefkoşa Surlar içi, Arabahmet Mahallesi'nin önemli değerleri: Arabahmet Kültür ve Sanat Evi (Menteş, 2020)

Nicosia Master Plan'ın başlattığı vizyon ile, kültürel ve turizm odaklı projeler geliştirilmeye ve yapı kullanımlarında değişimler oluşmaya başlamıştır. Sadece Arabahmet bölgesinde değil, tüm Surlar içi'nde bir canlanma hareketleri oluşmuş; Büyük Han, Bandabuliya, Bedesten gibi önemli kamusal mekânlar restore edilerek hem geleneksel yapıların mimari ve yapısal bütünlüğü korunmuş hem de geleneksel sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapılar çağdaş ihtiyaçlar karşılanarak günümüze kazandırılmıştır. Kamusal yapıların kültürel ve ticari işlevler ile değerlendirilmesinin yanı sıra atölyeler, iş yerleri, kafe ve restoranların da artması ile birlikte Surlar içi'nin dönüşümü hızlanmıştır.

16 yıldır yoğunlukla devam eden bu kalkınma sürecinde henüz tüm tarihi yapıların hak ettiği değeri ve korumayı elde edemediği söylenebilir. Ayrıca, NMP sonrasında, 1980'lerde restore edilen yapıların bakım ve koruma sürekliliği takip edilmemiş ve birçok yapıda tekrar yıpranmalar olmuştur. Bu durumun farkına varmak ve yeniden harekete geçmek Lefkoşa Surlar içi'nin korunması ve sürdürülebilirliği için hayati önem taşımaktadır.

KTMMOB Mimarlar Odasının Lefkoşa Surlar içi ve Çevresindeki Atılımları ve Korumaya Katkıları

KTMMOB Mimarlar Odası, devam eden Lefkoşa Surlar içi kalkınma ve koruma sürecinin farklı dönemlerinde çeşitli katkılarda bulunmuş ve yeni projeler ile bulunmaya öncülük etmektedir. Bu kapsamda, Mimarlar Odasının kullanımında olan 3 yapının da Tarihi Lefkoşa Surlar içi ve he-

men dışındaki Çağlayan bölgesinde bulunması tesadüf değildir. Aslında Mimarlar Odasının ilk mekânı olarak kabul edilebilecek olan birlik binasının (Şekil 2) da Çağlayan bölgesinde olması önemli bir başlangıç ve öngörüdür. Bu yapılar, kültürel mirasın korunmasına ve günlük yaşantımıza kazandırılmasına önemli katkılar sağlamış, yakın çevrelerindeki kullanım ve koruma pratiklerini de aktive etmeleri bakımından örnek teşkil etmişlerdir.

Mimarlar Odasının kullanımında olan tarihi konutlardan (Şekil 3 ve 4a) kısaca bahsetmek gerekir:

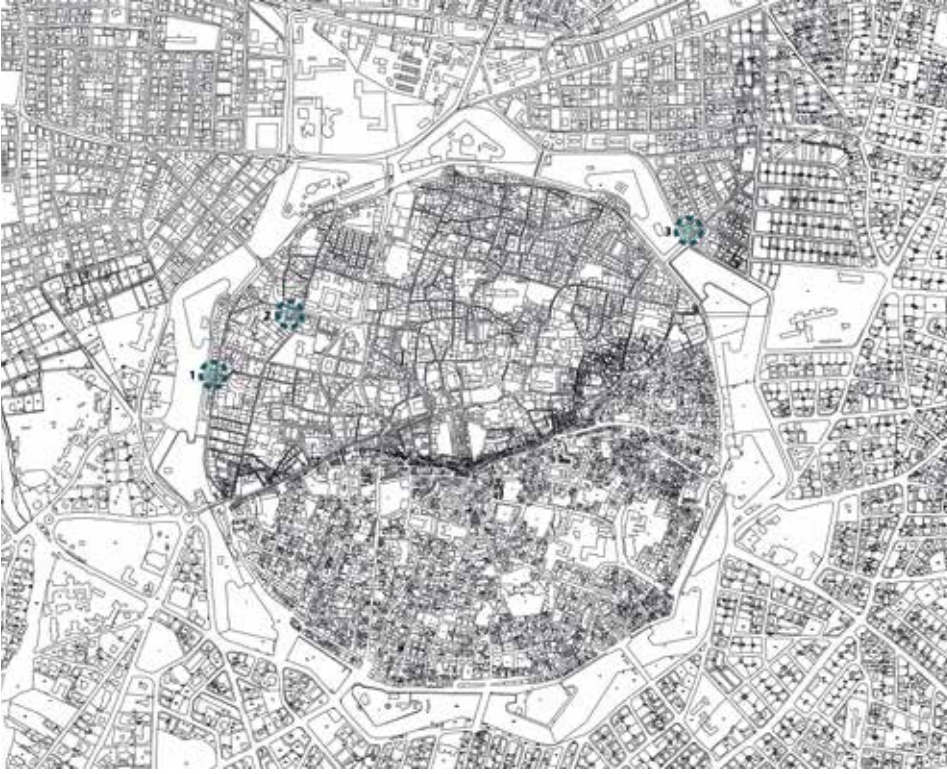
Zahra Sokak, Arabahmet'te bulunan 7 numaralı konut (Şekil 3 ve 4b), 20. yüzyılın ilk çeyreğine ait olan (I. Dönem, 1900-1925) nitelikli bir konut örneğidir. 2005 yılında restore edilmiştir. 2020-2021 yıllarında bakım ve onarımdan geçerek zaman içerisindeki yıpranmalar giderilmiştir. Kütüphane ve arşiv kullanımları yeniden ele alınarak yapının işlevinin de güncellenmesi üzerinde çalışılmaktadır.

Nuri Efendi Sokak, Arabahmet'te bulunan 3 numaralı konut (Şekil 3 ve 4c/d), 20. yüzyılın ilk çeyreğine ait olan (I. Dönem, 1900-1925) nitelikli bir konut örneğidir. 2015-2017 yılları arasında restore edilmiştir.

Surlar dışında, Çağlayan bölgesinde bulunan konut (Şekil 3 ve 4e/f), 20. yüzyılın ikinci çeyreğine ait olan (II. Dönem, 1926-1950) nitelikli bir örnektir. Rölöve, restorasyon ve yeni kullanım projesi hazırlanmış olup, uygulaması henüz planlama aşamasındadır.

Şekil 2: Mimarlar Odasının ilk mekânı olan KTMMOB Birlik Binası, Çağlayan bölgesi, Şehit İbrahim Ali Sokak, Lefkoşa (Menteş, 2020)

Şekil 3: Lefkoşa Surlar içi ve dışında bulunan ve KTMMOB Mimarlar Odasının kullanımında olan üç tarihi yapının harita üzerindeki konumları
1: Zahra Sokak No: 7, Arabahmet / 2: Nuri Efendi Sokak, No: 3, Arabahmet
3: Şehit Albay Karaoğlu Caddesi, Çağlayan

Şekil 4a/b: KTMMOB Mimarlar Odasının kullanımında olan ve koruma altına alınan üç tarihi konuttan biri ve yakın çevresi: Zahra Sokak, No 7, Arabahmet Mahallesi (Menteş, 2020)

Şekil 4c/d: KTMMOB Mimarlar Odasının kullanımında olan ve koruma altına alınan üç tarihi konuttan biri ve yakın çevresi: Nuri Efendi Sokak, No 3, Arabahmet Mahallesi (Menteş, 2020)

Bölüm 1: Nuri Efendi No.3 Konağı'nın Yeni Kullanım Fikrinin Perde Arkası

Yeniden işlevlendirme, belge değeri taşıyan yapıların korunmasında sıklıkla kullanılan çağdaş ve sürdürülebilir bir yaklaşımdır. Özgün işlevlerini kaybeden yapıların, günümüz koşullarına uygun bir işlevle yaşatılması mümkündür. KTMMOB Mimarlar Odası Yönetimi tarafından belirlenen tarihi binanın yeni kullanım fikri, geleceğe yönelik bir yatırım olarak düşünülmüş ve sürdürülebilirlik kavramları ön planda tutularak oluşturulmuştur. Yapının iki temel kullanımı olacağı planlanmıştır. Mimarlar Odasının, yönetim kurulu ve komisyon toplantılarının yapılacağı bir merkez olmasının yanı sıra, bir diğer önemli kullanımı ise AB destekli bir proje olan SMGM (Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi) olarak kullanılan ve sıklıkla farklı eğitim ve sosyal aktivitelerin gerçekleştirileceği kamusal bir mekân olmasıdır. Bu önemli işlevler ve içereceği etkinlikler gereği, binanın yeni kullanıma uyma kararlarını etkileyen önemli etkenler arasındadır.

niteliktedir. Sürekli mesleki eğitimin örgütlenmemiş ve sınırlı doğasına ek olarak, profesyonel bir yeterlilik sisteminin eksikliği de önemli sorunlar arasındadır. Odaya kaydolan mimarlar hemen mesleğe kabul edilir ve herhangi bir yeterlilik puanı olmadan uygulamaya başlayabilirler. Bu, teknik deneyim yoksunluğundan, mevzuat bilgisinden, tasarım konusundaki güncel ve yenilikçi yaklaşımlardan ve yönetimdeki zayıflıktan ötürü oluşan ve güncel bilgi birikiminden kaynaklanan yetersizliğe yol açmaktadır. Tüm bu faktörler, mimari ve inşaatteki genel kalite standartlarının Avrupa ülkelerindeki ortalamasının altında olmasına neden olmaktadır.”

“SMGM programının oluşum sürecinde ve ön planlama aşamasında ciddi çalışmalar yapılmış, farklı ülkelerin benzer uygulamaları incelenmiş, profesyonel ve uzman görüşleri alınmış ve projenin hayata geçirilmesi ana hedefler ve çıktılar belirlenerek oluşturulmuştur.

KTMMOB-Mimarlar Odası Yönetim Kurulu Üyesi ve Sürekli Mesleki Gelişim Proje Koordinatörü Simzer Kaya, 2019'da projenin nasıl oluştuğunu ve hangi eksikliklerden yola çıkılarak hayat bulduğunu bu cümlelerle aktarıyor: “Kıbrıs'ın kuzey kesiminde mimarlara yönelik yetişkin eğitim olanakları sınırlıdır. Şimdiye kadar verilen eğitim, çoğunlukla Mimarlar Odası tarafından sağlanan geçici ihtiyaçlara ve olanaklara dayalı olarak yapılandırılmamış bir

Proje koordinatörü konunun ele alınışını ve detayları şu şekilde açıklıyor: SMGM programı Mimarlar Odası ve oda adına nitelikli mimar olan oda temsilcileri, üniversite ve ilgili yerel organ temsilcilerinden oluşan çok paydaşlı bir Profesyonel Yeterlilik Kurulu tarafından kurulmuştur. Bu sistem, kuruluşundan itibaren devam etmektedir. Finanse edilen proje için eylemin hedef grupları 360 pratik ve 40 yeni mezun mi-

Şekil 4e/f: KTMMOB Mimarlar Odasının kullanımında olan ve koruma altına alınan üç tarihi konuttan biri ve yakın çevresi; Şehit Albay Karaoğlanoğlu Caddesi, Çağlayan bölgesi (Menteş, 2020)

Bu kitapta ele alınan ve anlatılacak olan yapı, Arabahmet'te bulunan Nuri Efendi Sokak'taki 3 numaralı konaktır. KTMMOB Mimarlar Odası, Vakıflar İdaresinin yönetiminde olan

ve uzun yıllar kullanım dışı kalmış olan cumbalı konağı yeni merkez idari binası olarak 30 yıllığına kiralamış ve bu binanın korunmasını sağlamıştır. (Şekil 4a/b)

mardı. KTMMOB Mimarlar Odası, Kıbrıs'ın kuzeyindeki tüm mimarları temsil eder ve bu nedenle mevcut ve potansiyel üyelerinin durumunu iyileştirmek için bu projeyi geliştirmiştir.

Sürekli mesleki eğitim, her mesleğin gelişimi için önemli olduğu kadar, bir şehrin, hatta ülkenin gelişimi için de büyük önem taşımaktadır. Tarihi bir alanı kalkındırmanın bir parçası olarak, eğitim ve sosyo-kültürel faaliyetler dinamik yaşamı şehir hayatına katmak için önemlidir. Kültürel mirası korurken, eğitim ve ekonomik kapasiteyi artırma fikrini birleştirmek bu proje için önemli bir çıkış noktası olmuştur. Bu projenin başarısı hem yapının yeniden kullanımı ile birlikte farklı yaş grubundaki oda üyeleri tarafından çokça kullanılması hem de binada yapılan eğitim seminerlerine olan büyük ilgi ve süreklilikten anlaşılabilmektedir.”

Kültürel Mirası Koruma ve Ekip Çalışmasının Önemi

Mimarlık mesleği, ekip çalışmasını gerektiren bir meslektir. Kıbrıs adasında mimarlık mesleğini icra etmek, üzerinde bulunduğumuz topraklarda farklı dönemlere ait olan kültürel mirasımıza sahip çıkmak ve koruma bilinci ile yaklaşmak sorumluluğunu da getirmelidir.

Tarihi yapılar ile ilgili yapılan çalışmalar ayrı bir titizlik, disiplin ve disiplinlerarası bir iletişim ve paylaşım gerektirir. Uzmanlık gerektiren birçok konunun ve farklı işin bir arada bulunduğu koruma, restorasyon ve yeniden kullanım projelerinde, en önemli başlangıç, doğru ekibin kurulmasıdır.

Mimarlar Odası, bu proje kapsamında birçok paydaşın aktif görev almasını sağlayarak, ilgili meslek odalarının birbirleri ile dayanışma çerçevesinde çalışmalarını teşvik etmeye yönelik önemli adımlar atmıştır. Bu konudaki vizyonunu, koruma bilinci ile birleştirerek sadece tarihi bir binanın restore edilmesini değil; yeni kullanımı ile Lefkoşa Surlarlığı'nda kamusal kullanıma kazandırılmasını sağlamayı hedeflemiştir.

İşte bu kitap tarihi bir değer, ekip ruhuyla elde edilmiş tarihi bir yapının dönüşüm hikâyesidir.

Bölüm 2: Lefkoşa Surlar İçi Arabahmet Mahallesi'nde Bulunan 20.YY'ın İlk Çeyreğine Ait (I. Dönem) Konut Yapılarının Mimari Özellikleri

Lefkoşa Surlarıçindeki bir yapıdan bahsederken, öncelikle bütünsel bir yaklaşım ile tarihi ve mimari değerleri özümsemek, dönemsel özelliklerin tarihi kente kattıklarını anlamak önemlidir. Bu açıdan Kıbrıs sivil mimarisinin neredeyse tüm özelliklerinin bulunduğu Lefkoşa Surlarıçinde farklı dönemlerden örnekler bulmak mümkündür. (Şekil 5,6) Kıbrıs'ta İngiliz Dönemi 1878-1960 yılları arasında olmakla birlikte önceki dönem olan Osmanlı Dönemi (1571-1878)'nin planlama etkilerinin özellikle konut mimarisine yansıdığı görülmektedir. 20. yüzyılın ilk çeyreğine ait olan (1900-1925) yapılar, I. Dönem olarak kabul edilmektedir. Bu dönemin konut mimarisi, Kıbrıs'ın Osmanlı Dönemi konut mimarisinin genel özelliklerini taşımaktadır. Çoğunlukla iki katlı ve iç sofalı geleneksel Türk Evi plan tipine sahip olan yığma yapılar, genellikle zemin ile üst katta neredeyse aynı plan özelliklerine sahiptir.

Öte yandan Lefkoşa Surlar içi'nde 20. yüzyılın ilk çeyreğine ait konut yapıları hem plan tipolojileri hem de cephe karakterleri bakımından zengin bir çeşitlilik sergilemektedir. Mekân, biçim, estetik, malzeme ve detay anlamında Surlar içi'nin karakterine önemli değerler katmaktadır. Arabahmet Mahallesi'nde iki katlı, cumbalı veya balkonlu evler; bu yapılara ait kemerler, ahşap kapı

ve pencereler, ahşap detaylar ve yüksek duvarlar geleneksel mimariyi oluşturan önemli öğelerdendir. İçe dönük ve dışa dönük evlerin bir arada oluşu, mimari zenginliğin önemli bir yansımasıdır. İçe dönük konutların avluları, yüksek kerpiç duvarlarla çevrelenmiş; özellikle ön cephedeki zemin katta bulunan yüksek pencereler ve üst kattaki cumbalar da mahremiyet ön planında tutularak tasarlanmıştır. Mekân öğeleri, odalar ve odalar arasındaki ortak alan olan sofalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Zemin katta, sofa ve sofanın sağ ve sol tarafında yer alan yaşama, yemek yeme ve servis mekânları; üst katta ise yatma mekânları bulunmaktadır. Servis mekânları, avluda ayrı yapılar olarak da karşımıza çıkabilmektedir.

Konutlarda, genellikle, yapı malzemesi olarak sarıtaş (kumtaşı) ve kerpiç kullanılmıştır. Bu malzemeler bölgesel veya yerel kaynaklardan sağlanmakta ve kolay ulaşılabilir olmalarının yanı sıra enerji tasarrufu özellikleri ile de geleneksel yapıların günümüze kazandırılma değerini artırmaktadır.

Çatı malzemeleri olarak, ahşap mertekler, hasır, kamış, toprak ve oluklu kiremit kullanılmaktadır. Döşeme malzemeleri ise toprak, Kıbrıs Mermeri veya Kiracıköy Mermeri olarak bilinen yerel mermer ve taş-

tır. Sıva malzemesi olarak alçı sıklıkla kullanılmaktadır. Ahşap kapı ve pencerelerin oranları ve detayları bu yapıların özgün değerine kat-

kıda bulunurken, tavan işlemleri, korkuluklar ve nişler de bu dönemdeki sosyo-ekonomik yapıyı yansıtmaktadır.

Şekil 5: Arabahmet Mahallesi, Tanzimat Sokak (Menteş, 2021)

Şekil 6: Arabahmet Mahallesi'nin güney sınırını oluşturan Hafız Hasan Efendi Sokak (Menteş, 2021)

Bölüm 3: Arabahmet Mahallesinde Bulunan Nuri Efendi No.3 Konağı'nın Tarihi, Değeri ve Önceki Kullanımları

Lefkoşa'nın ve Kıbrıs'ın kültürel mirasının önemli bir parçası olan Arabahmet bölgesindeki kerpiç ve taş yapılar, o döneme ait yapı sanatı, yapı malzemeleri ve yapı teknikleri ile ilgili önemli bilgi paylaşımında bulunurlar. Aynı zamanda, geleneksel Lefkoşa'ya özgü sosyal, kültürel ve ekonomik yaşam ile ilgili ipuçları vermektedir. Tarihi Lefkoşa'da bulunan kültürel mirasımız, diğer tarihi kentler gibi (Girne, Mağusa, Lefke, Güzelyurt), günümüze dek gelebilmek için farklı değişimlere göğüs germe çabasını taşımaktadır. Nuri Efendi No:3, bu doku içerisinde yer alan ve bu ipuçlarını taşıyan yapılardan biridir.

Lefkoşa Surlar içi'nde, Arabahmet mahallesi'nde bulunan konak (Şekil 7 ve 8), 1900'lü yılların ilk çeyreğine aittir ve 1. Dönem geleneksel mimari yapıların özelliklerini taşımaktadır. İki katlı ve cumbalı yapı, içe dönük plan tipine sahiptir. Yüksek duvarlar ile çevrili avlusunda hamam ve sonradan eklenmiş tuvalet yapısı bulunmaktadır. Zemin katta sofa ve sofanın sağ ve sol tarafında birer oda bulunmakta, kemerli kapı ile dışarıya çıkıldıktan sonra sol tarafta avludan girişi olan bir oda daha yer almaktadır. Üst katta da aynı plan tipi devam etmekte, balkona açılan kapı ile (altta dıştan girilen odanın üzerinde) bir oda daha bulunmaktadır. Avludaki iki hurma ağacının varlığı da Lefkoşa Surlar içi'ndeki mimari ve sosyo-kültürel yaşamın

örtüştüğü önemli değerleri arasındandır. (Şekil 9a/b)

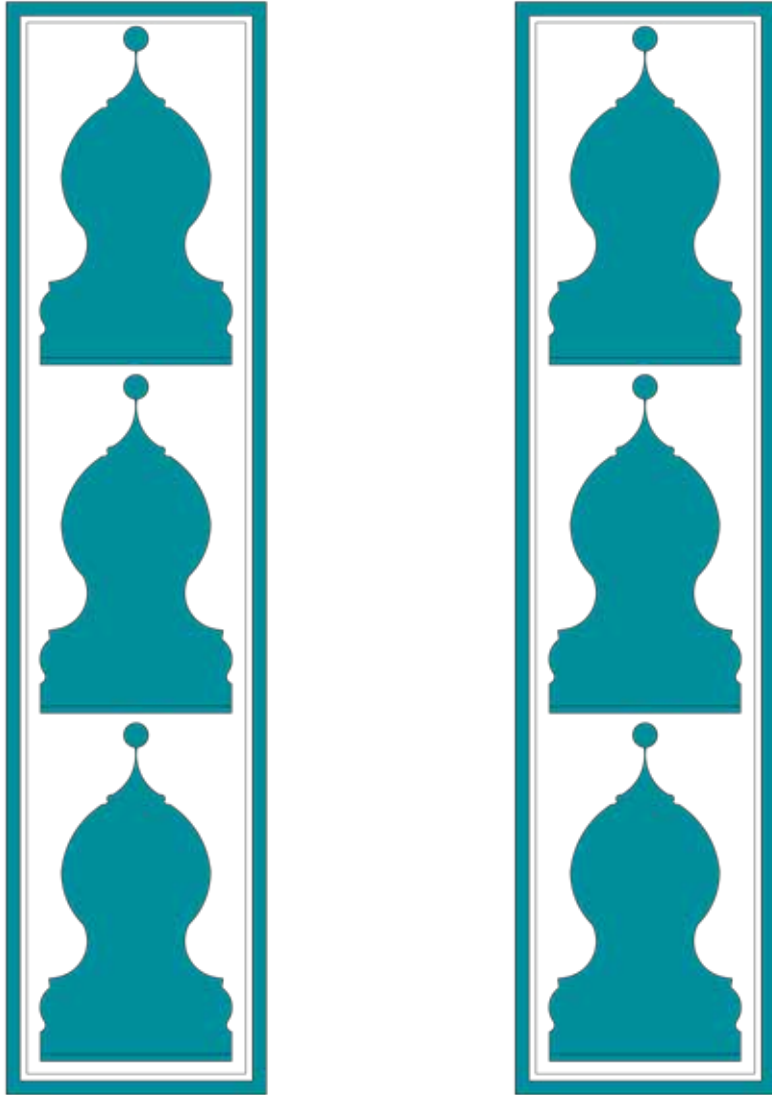
Yapının tarihi değerleri ve önemi araştırılırken, mahalle sakinleri bu tarihi binanın 1950'li yıllarda ahşap ve demir işleme atölyesi ve derslerin verildiği bir zanaat okulu olarak kullanıldığını dile getirdiler. Daha sonraki yıllarda farklı işlevlere ait olan yapı, 1959'lu yıllarda Şerife Hanım-Hafız Mehmet Emin Vakfı olarak kullanılmıştır. Bu değerli yapı boş kalma döneminden önce son olarak İnsan Hakları Dernek Binası olarak hizmet vermiştir.

Bu bilgilere ek olarak, tarihi yapı bir dönem Şekspir (*Shakespeare*) Okulu olarak da bilinmekteydi. Arkeolog Tuncer Bağışkan 'Kıbrıs'tan bir felezof ile bir Şekspir Mektebi geçti' başlıklı yazısında 1920'li yıllarda Felozof Necmi Sagıp Bodamyalıza-de'nin açtığı İngilizce eğitim veren özel okulu anlatmaktadır. Okulun ilk başta İdadi Sokak 15 Numara'da olduğu, 1950 yılında ise Nuri Efendi Sokak'taki 3 numaralı cumbalı eve taşındığı dile getirilmektedir (Şekil 10). Bu evin Felezof namıyla bilinen Bodamyalızaade tarafından, Hoca-cıklar olarak bilinen gözleri görme-yen Mustafa Efendi'den kiralandığı anlatılmaktadır.

Lefkoşa Surlar içi'nde önemli bir tarihi geçmişe sahip olan yapı, uzun yıllar kullanım dışı kalmış ve bakımsızlık nedeni ile yıpranmıştır. 49.- 50.

Dönem ve 51. - 52. Dönem Mimarlar Odası başkanlarının öncülüğünde (Azmi Öge ve Türker Aktaş) ve yönetim kurulunun çabaları doğrultusunda bu binaya KTMMOB Mimarlar Odası sahip çıkmıştır. Somut ve somut olmayan kültürel mirası bir arada yaşatmak hedeflenmiş, binayı fiziksel olarak korurken, bölge halkının anılarının yaşatılması sağlanmıştır.

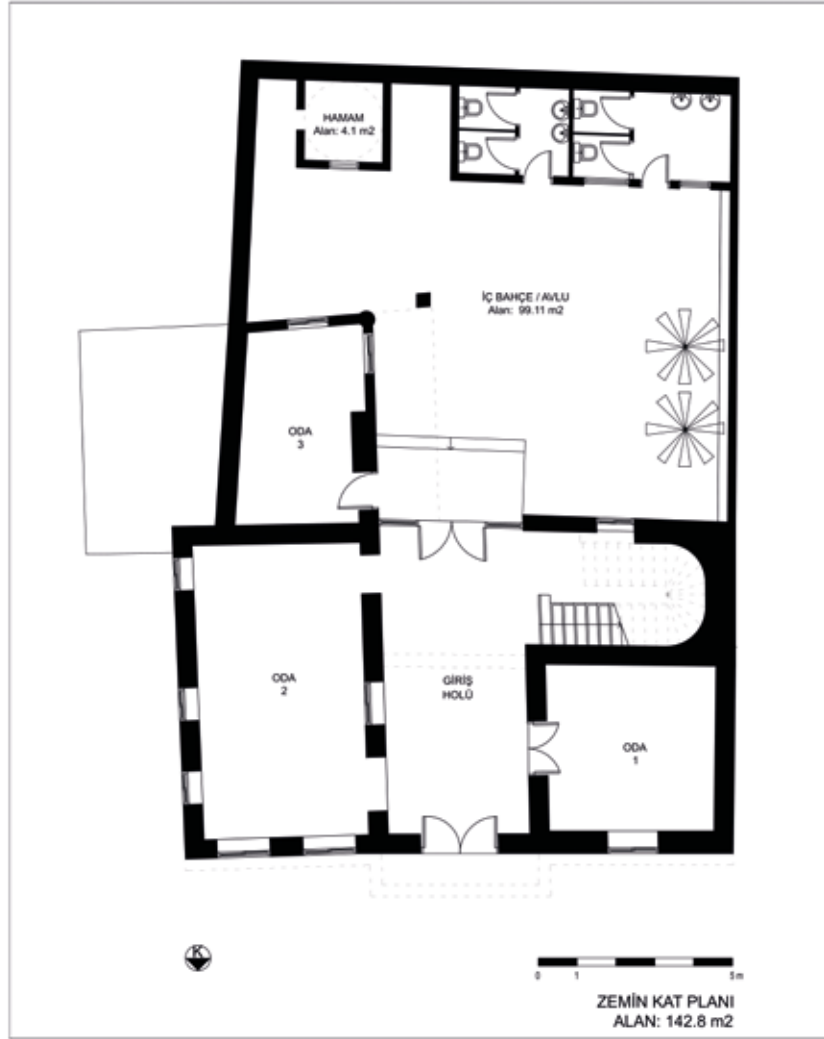
Koruma/restorasyon süreci 2014 yılında başlayan konak, 3 yıllık bir çabanın eseri olarak tarihi sokak silüetine ve Surlar içi'nin kentsel dokusuna yeniden kazandırılmıştır. Restorasyon sürecine destek veren üye ve ekipler 50. Dönem'de atanarak bir araya gelmiş, tüm çalışmalar tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

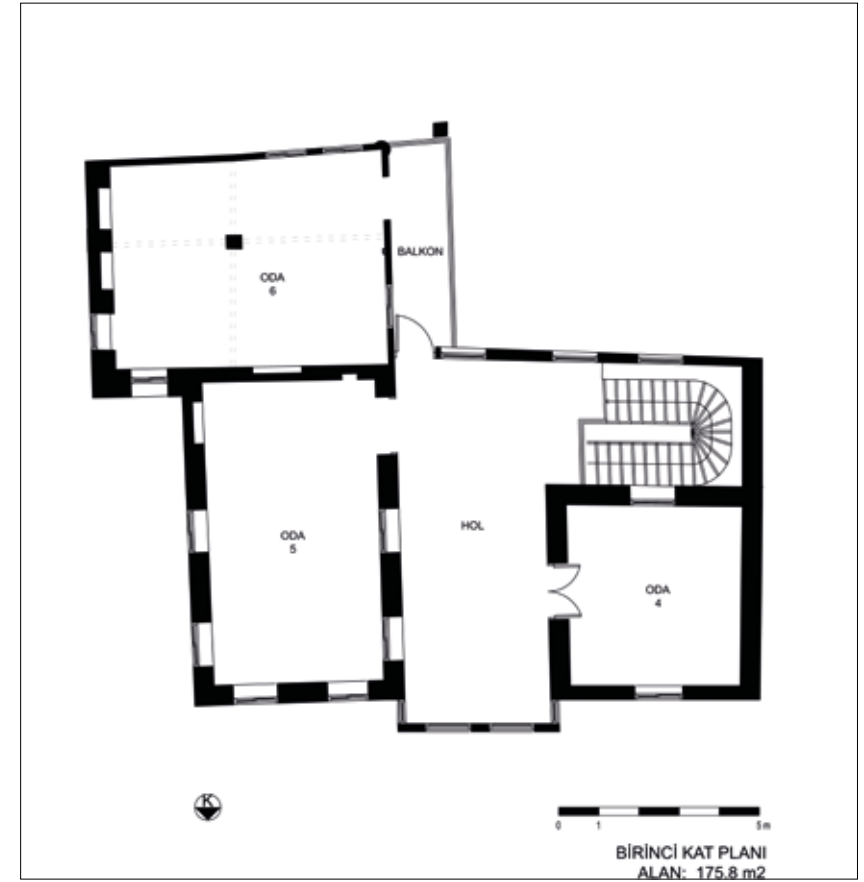
Şekil 7: Lefkoşa Surlarıçî'nde, Arabahmet bölgesindeki Nuri Efendi Sokak No: 3'ün yeri

Şekil 8: Nuri Efendi Sokak No: 3'ün konumu ve yakın çevresi

Şekil 9a: Nuri Efendi Sokak No: 3'ün restorasyon öncesi durumu, şematik zemin kat rölöve planı (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

Şekil 9b: Nuri Efendi Sokak No: 3'ün restorasyon öncesi durumu, şematik 1. kat rölöve planı (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

Şekil 10: Nuri Efendi Sokak No:3'ün 1980'li yıllardaki görünümü, Şekspir Mektebi'nin 1950 yılında taşındığı Nuri Efendi Sokağı 3 numaralı cumbalı ev (Tuncer Bağışkan, 2018)

Bölüm 4: Nuri Efendi No.3 Konağı'nın Öne Çıkan Hasar Tespiti ve Restorasyon Süreci

Her koruma ve restorasyon projesinde olması gerektiği gibi, ilk adım olarak tarihi yapı nitelikli bir araştırma ve belgeleme çalışmasından geçmiş, eserin mevcut durumu incelenmiştir. Sonra hasar tespiti yapılmış ve ihtiyaçları tespit edilmiştir. Restorasyon kararları ve onarım amaçlı müdahale öneri ve yöntemleri, elde edilen tespitler esas alınarak ve tarihi binaya özgü olarak belirlenmiştir. Bu süreçte, koruma biliminin ana ilkeleri doğrultusunda, yapının özgün karakterini ve bütünlüğünü korumak amaçlanmıştır.

Geleneksel yapı, önceki kullanımları esnasında, yakın dönem olmak ile birlikte, bilinmeyen bir tarihte bakım, onarım ve güçlendirme amaçlı bazı müdahalelerden geçmiştir. Bu müdahalelerin bazılarında kullanılan yanlış malzemelerden kaynaklı bozulmalar meydana gelmiştir. Yapıda bozulmalara neden olan diğer etkenler arasında uzun süre bakımsız kalmasından kaynaklı olarak yıpranmaların meydana gelmesi, yoğun hava şartlarına maruz kalan yapı elemanları ve malzemelerin aşınması ve mekânlara su almasıdır.

Yığma yapı kerpiç, sarı taş ve ahşaptan oluşmaktadır. Bağdadi sistemin de kullanıldığı üst katta, yapının restorasyon öncesi durumunda, iç ve dış duvarları sıvanmıştı. Sıva üzerinde beliren su lekeleri ve binayı saran nem kokusu hasarın ciddiyetinin habercisi idi. İnşaat mühendisi ve restorasyon uzmanları tarafından yapılan hasar tespit analizlerine göre binanın ön cephesinin batı

köşesinde çatıdan gelen ve binanın temelinde sızan suyun etkisi ile tarihi binanın temelinde kısmen çökmeler ve ciddi hasarlar oluşmuştu. Üç aylık bir gözlem sonucunda (Ek 1 ve Ek 2), yapının duvarlarında oluşan çatlakların gözlem süresinde büyüdüğü saptanmış ve bu durumun binanın iki katına da zarar vermekte olduğu ve yıkılma tehlikesi barındırdığı tespit edilmişti.

Ayrıca Kuzey ve Batı cephelerinde çatlaklar saptanmış ve ahşap dikişler ile sağlamlaştırılması uygun görülmüştür. 'Giriş kapısının sol tarafındaki duvarda oluşan hasar sonucu duvarda dışa doğru bir bombelenme oluşmuş, duvarın yıkılmasını önlemek için acil müdahale ile bu duvar yanındaki sağlam duvarlara çelik kementler ile sabitlenmiş ve kademe kademe sıkılarak sorun giderilmiştir' (Taneri, 2015). Bu işlem esnasında pencere söveleri de kademe kademe asıl yerine getirilmiştir.

Duvarlar

Restorasyon öncesi, binanın dış cephelerinin durumu sıvalar döküldükten sonra meydana çıkmıştır. Avluya bakan cephede, balkonun altında betonarme bir kolonun önceki müdahalelerden kaldığı anlaşılmaktadır. Avludaki hamamın kubbesinde biyolojik ve botanik etkenlerden kaynaklı yoğun kirlilik gözlemlenmiştir (Şekil 11a/b/c/d/e ve Şekil 12a/b/c/d/e/f).

Şekil 11a: Restorasyon öncesi yapının cephesinin durumu (Menteş, 2015)

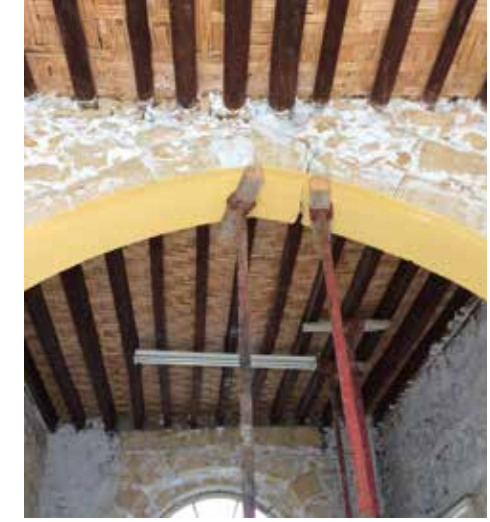
Geleneksel yığma sistem yapının farklı malzemeleri, farklı müdahaleler gerektirmiştir. Her malzemenin kendi özelliklerine ve mevcut durum tespitlerine göre duvar malzemeleri temizlenmiş, güçlendirilmiş ve korunmuştur. Gerekli görülen tüm duvarlardaki sıvalar düşürülmüş, gerekli malzeme onarımları ve güçlendirmeler yapılmıştır. Sarı taş duvarlar çıplak bırakılarak dokunun ve malzemenin nefes alması sağlanmıştır. Taş aralarında, yanlış onarımlar esnasında kullanılan çimento

bazlı harçlar çıkarıldıktan sonra, tarihi dokuya ve malzeme özelliklerine uyumlu olan hidrolik kireç bazlı harç uygulanmıştır.

Kerpiç duvarlarda da gerekli malzeme onarımları yapıldıktan sonra, telleme yapılarak üzeri alçı ile sıvanmıştır. Bağdadi sistemin olduğu üst katta, ahşapların aralarında boşalan taşlar tamir edilmiş, düşen taşların yerlerine aynı malzemenin yenileri konulmuştur.

Şekil 11b/c/d/e: Restorasyon öncesi yapının cephelerinin durumu (Menteş, 2015)

Şekil 12a/b/c/d/e/f: Restorasyon öncesi hamamın ve yapının içindeki mimari elemanların durumu (Menteş, 2015)

Şekil 12g: Restorasyon öncesi yapının giriş kapısının durumu (Menteş, 2015)

Tavan Döşemeleri ve Mertekler

Yapının tavanındaki ahşap mertekler iyi durumda olup, gerekli temizlik, ilaçlama ve boya işlerinden sonra ek bir müdahale yapılmamıştır. Tavanda bulunan hasırlar da sadece temizlik ve bakım yapılarak korunmuştur.

Zemin Döşemeleri

Yapının zemin döşemesi ahşap zemin ve mermer zemin olarak ikiye ayrılarak ele alınabilir. Kıbrıs mermeri (Şekil 13) ile döşenmiş zemin katın çoğunluğu iyi durumda bulunmuş fakat bazı alanlarda zeminde çökmeler saptanmıştır. Çökme olan yerlerdeki mermerler dikkatlice çı-

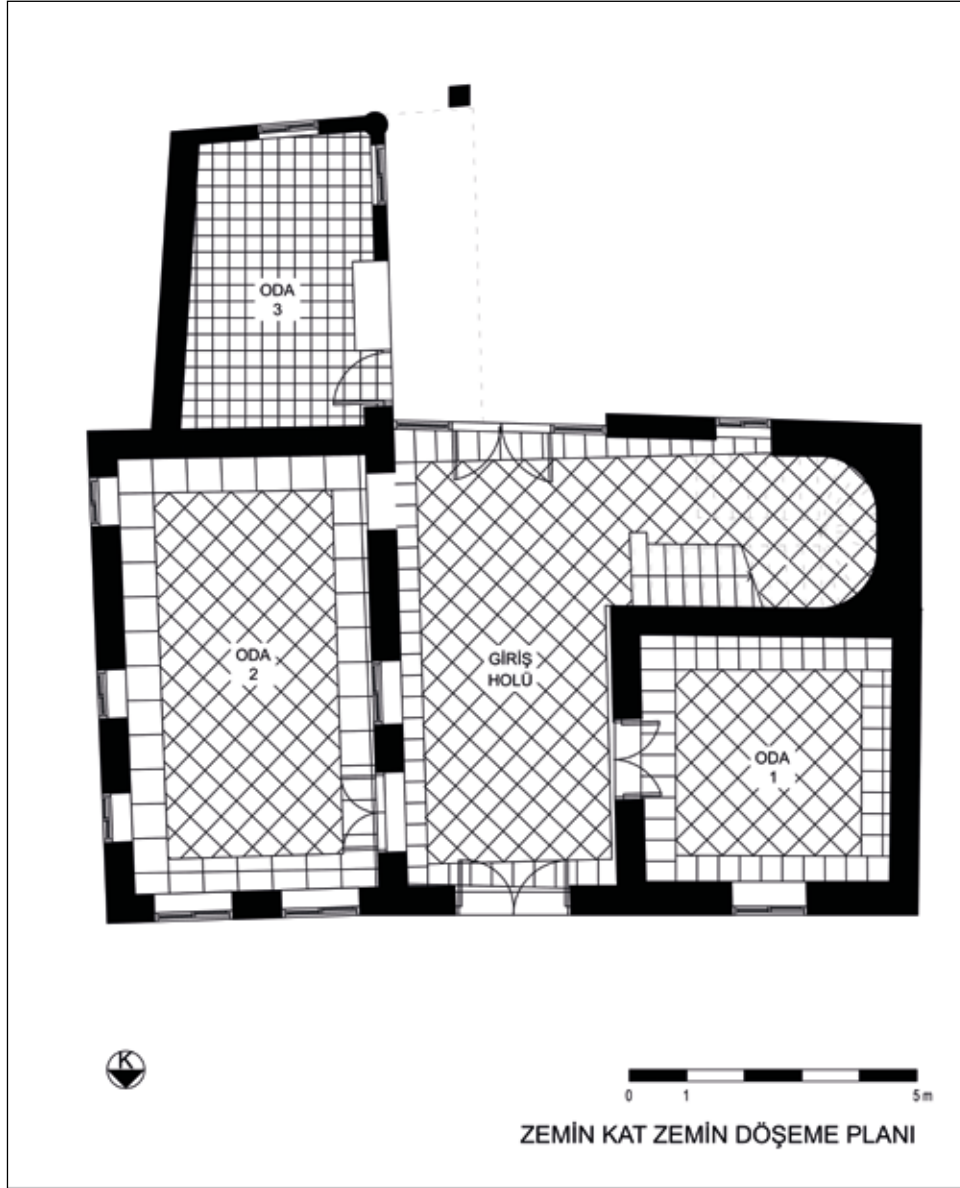
karılarak, zemin seviyesi düzeltildikten sonra yeniden döşenmiştir. Diğer yandan, üst kattaki giriş holündeki mermerler genellikle kırık ve kötü durumda olduğundan mevcut mermerler sökülmüş, (Şekil 16c/d/e) elektrik tesisatı yeniden döşenmiş ve orijinaline uygun yeni mermerler yerleştirilmiştir. Üst kattaki odalardan sadece birinde ahşap zemin döşemesi bulunmaktadır. Özgün olmayan ahşap döşemenin çürüdüğü tespit edilmiş ve sökülüştür. Yeni kullanımdan sonra yönetim kurulu odası olarak değerlendirilen bu odanın (Oda 5) zemininde elektrik tesisatı güncel hale getirilmiş, orijinaline uygun şekilde yeni ahşap ile döşenmiştir.

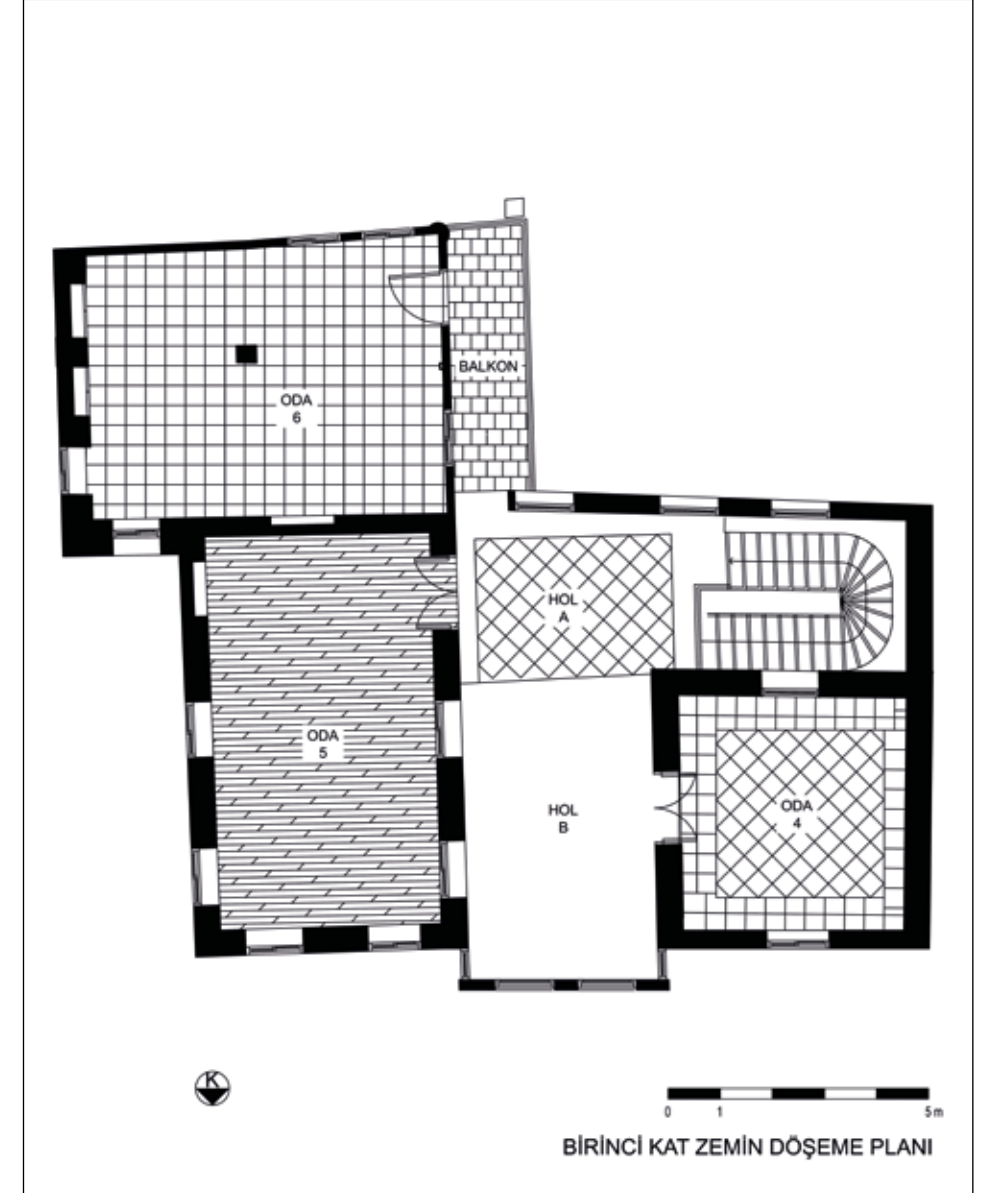
Şekil 13: Yapıdaki özgün Kıbrıs mermerlerine örnek (Menteş, 2015)

Yapının zemin ve üst kattaki mekânların özgün ve özgün olmayan zemin malzemeleri şematik olarak kat planlarına işlenmiştir (Şekil 14a/b)

ve odalara göre bu malzemelerin durumları tablo içerisinde gösterilmiştir (Tablo 1).

Şekil 14a: Yapının mevcut zemin kattaki mekânların yer döşeme malzemelerini gösteren kat planı (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

Şekil 14b: Yapının mevcut 1.kattaki mekânların yer döşeme malzemelerini gösteren kat planı (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

Tablo 1: Odalara göre yer döşemelerinin malzemesi ve durumu
(Menteş, 2020)

ZEMİN KAT	ZEMİN DÖŞEMESİ	DURUMU
ODA 1	Kıbrıs mermeri	İyi
ODA 2	Kıbrıs mermeri	İyi, belli bölgelerde çökmeler
ODA 3	20x20 turuncu karomozaik	Niteliksiz, iyi durumda
GİRİŞ HOLÜ	Kıbrıs mermeri	İyi, belli bölgelerde çökmeler
MERDİVEN	Kıbrıs mermeri	İyi
BİRİNCİ KAT	ZEMİN DÖŞEMESİ	DURUMU
ODA 4	Kıbrıs mermeri	İyi
ODA 5	Parke	Niteliksiz, çürümüş/kötü durumda
ODA 6	Kıbrıs Mermeri	İyi
HOLA	Kıbrıs mermeri	Belli bölgelerde kırıklar, genellikle kötü durumda
HOL B	Halı altında kırılmış Kıbrıs mermeri	Kırık
BALKON	Kıbrıs mermeri	İyi

Şekil 15a/b/c: Zemin kat döşemesindeki Kıbrıs mermerlerinin durumu ve onarım öncesi hazırlık süreci; Giriş holü (Menteş, 2016)

Şekil 16a/b/c/d: Birinci katın giriş holü döşemesindeki kırık Kıbrıs mermerlerinin ve Oda 5'teki niteliksiz ve çürümüş ahşapların söküm işleri (Menteş, 2016)

Bölüm 5: Nuri Efendi No.3 Konağı'ndaki Demir İşleri ve Ahşap İşleri ile ilgili Yapılan Onarım ve Uygulamalar

Bir önceki bölümde, restorasyon uygulamalarından önce yapılan hasar tespiti kapsamında ortaya çıkan genel durumlar anlatılmış, önemli hasar nedenleri ve hasarlar ele alınmıştır. Farklı malzemelerden oluşmuş duvarlar, tavan döşemeleri ve mertekler, zemin döşemeleri anlatılmıştır.

Bu bölümde, demir işleri ve ahşap işleri ele alınmış ve özellikle nitelikli yapı elemanları listelendikten sonra önemli onarım ve uygulamalar gör-sellerle desteklenerek aktarılmıştır.

Demir İşleri ile İlgili Yapılan Onarım ve Uygulamalar

Tüm demir işleri gerekli bakım/ona-rım işlemlerinden sonra siyaha bo-yanmıştır. Bunlar, merdiven korku-

luğunun özgün demir işlemelerini, kapı-pencere demirlerini ve giriş ka-pısının üstündeki demir işlemelerini kapsamaktadır (Şekil 17a/b/c).

Şekil 17a/b/c: Merdivenin demir korkulukları, giriş kapısının demir işlemeleri (Menteş, 2017)

Ahşap İşleri ile ilgili Yapılan Onarım ve Uygulamalar

Ahşap işleri ile ilgili onarım ve uygula-malar giriş kapısını (Şekil 18), av-luya açılan kemerli kapıyı (Şekil 19, 20, 21), iç odaların kapılarını, pen-cere kasaları ve panjurları (Şekil 21), iç mekân nişlerini (Şekil 22), merdi-ven ve balkon korkuluklarını, tavan/ tavan mertekleri ve ahşapları (Şekil 23a/b), çatı saçağını oluşturmaktadı. Yeni ahşap işleri ise zemin ahşap döşemesini, arşiv odası için tasarlanan kitaplık ve rafları, avlu/ bahçe düzenlemesi kapsamındaki ahşap işlerini ve avludaki ek tuvalet yapısını içermektedir.

Özgün giriş kapısı ve avluya açılan kemerli kapı gerekli temizlik, onarım ve boya işlemlerinden sonra yerleri-ne yerleştirilmiştir. İç odaların bazı-larında kırık kanatlar bulunmakta

idi. Bunlar orjinallerine uygun ola-rak yeniden yapılmıştır. Cumbanın ahşapları, çatı saçağı, tüm pencere kasaları ve panjurlar bakımdan ge-çirilerek korunmuştur.

Ahşap nişler, tavan ahşapları ve mertekleri, merdiven ve balkon kor-kulukları tamir edilerek korunmuş-tur. Yeni ahşap işlerinin arasında arşiv odasının kitaplıkları ve rafla-rı, ara duvar bölmesi, avludaki ek tuvalet yapısının kapı, pencere ve bahçe ahşap işleri bulunmaktadır.

Yapının mevcut kullanımındaki dış ahşap işlerinin renklerinde Lefkoşa Surlar içi tipolojisinde sıklıkla rast-lanan yeşil rengi kullanılmıştı. Bu rengin farklı bir tonu dış kısımlar için seçilmiş, iç kısımlarda ise yine Surlar içi'nde sıkça rastlanan ve bu yapıya ve yapının yeni işlevine de uyumlu olan gri renk seçilmiştir.

Şekil 18a/b: Giriş kapısının restorasyon sonrası dıştan ve içten görünüşü (Menteş, 2017)

Şekil 19a/b: Avluya açılan kemerli kapının restorasyon öncesi, içeriden ve dışarıdan görünüşü (Menteş, 2015)

Şekil 21: Panjurların takılmadan önce, restorasyon sonrası görünüşü (Menteş, 2017)

Şekil 20a/b: Avluya açılan kemerli kapının restorasyon sonrası içeriden ve dışarıdan görünüşü (Menteş, 2017)

Şekil 22: Üst kattaki odada bulunan ahşap nişin restorasyon sonrası görünüşü (Menteş, 2017)

Şekil 23a/b: Ahşap tavan, mertek ve kamışların bakım sonrası görüşleri (Menteş, 2017)

Tarihi konağın ahşap işlerinden sorumlu usta, Lefkoşa'nın eski marangozlarından Ahmet Mişon, ahşap işleri ile ilgilenirken zanaatını cömertlikle paylaşmıştır. (Şekil 24)

Restorasyon sürecinde bina ile ilgili yaptığı bakım/onarım ve yeniden yapım çalışmaları arasında: kapılar, pencereler, panjurlar ve bunların kasaları, merdiven pervazı, süpürgelikler, arşiv odasının yeni bölme duvarı ve yeni rafları, avludaki yeni çardak ve tuvalet binasının tüm ahşap işleri mevcuttur.

Yaptığı çalışmalar esnasında, ustanın dikkat çektiği önemli saptamalar arasında panjurların yıpranmış ve kötü durumda olmasından ötürü meşakkatli bir bakım ve onarım gerçekleştirilmiştir. Kırık ve eksik kısımlar aynı malzeme olan çam

ağacından orjinaline uygun olarak tamamlanmıştır. Panjurlarda boyalar yakılıp alt tabakasının yani ahşabının çürük olup olmadığı kontrol edildikten sonra, çürük yerler değiştirilmiştir. Kasalarda böceklerden kaynaklanan çürükler temizlendikten ve ilaçlandıktan sonra, durumlarına göre ya yamalanmış veya yenilenmiştir.

Eksik ve tamamen çürüyen kapıların yerine yenileri yapılmıştır. Yeni kapılar, tarihi kapılardan ayırt edilebilmesi için orjinaline uygun fakat daha az detay uygulanarak yapılmıştır. Cumbadaki ve yine üst katta bulunan ve kötü durumda olan giyotin pencerelerin açılıp kapanma zorluğundan ve tehlikeli oluşundan ötürü yerine açılan camlıklar yapılması kullanım açısından gerekli ve önemli kararlar arasındandı.

Şekil 24: Yerel ahşap ustası Ahmet Mişon binanın ahşap işlerini yaparken (Menteş, 2016)

Bölüm 6: Nuri Efendi No.3 Konağı'nın Yeni Kullanım İhtiyaçlarının Belirlenmesi ve Mekânların Yeniden Değerlendirilmesi

Yeniden işlevlendirme, belge değeri taşıyan bir yapının korunmasında sıklıkla kullanılan çağdaş ve sürdürülebilir bir yaklaşımdır. Özgün işlevlerini kaybeden yapının, günümüz koşullarına uygun bir işlevle yaşatılması mümkündür.

Tarihi yapının yeniden işlevlendirilmesinde önemli olan faktörler ve sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi yapının değerlerinin korunmasına, mekânsal kurgunun tarihi dokuya zarar vermeden ve en az müdahale ile kurgulanmasına, tarihi mekân ve yeni işlev arasındaki uyumun sağlanmasına bağlıdır. Yeni işleve yönelik mekânsal gereksinimlerin belirlenmesi, mevcut yapının özellikleri ve yeni işlevin uyumu, yeniden işlevlendirmedeki başarıyı doğrudan etkilemektedir.

Bu kapsamda, Nuri Efendi Konağı için yapılan araştırma, belgeleme çalışmalarına ve yeni kullanımındaki ihtiyaç programına göre gereksinimler belirlenmiş; yeni işlevleri listelenmiş ve yeni kullanımlar belirlenerek mevcut mekânlarla ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

Bu çalışma sonrası verilen kararlara göre ilk olarak zemin kat ve avlu eğitim, sosyal kullanımlar ve servis mekânları için düzenlenmiştir. Bina'nın zemin katında, giriş holünün (so-

fanın) sağında ve solunda bulunan iki oda (Şekil 25a) SMGM seminerlerinin yapılacağı mekân (Şekil 26b) ve SMGM koordinasyon ofisi olarak kullanıma açılmıştır (Şekil 26a).

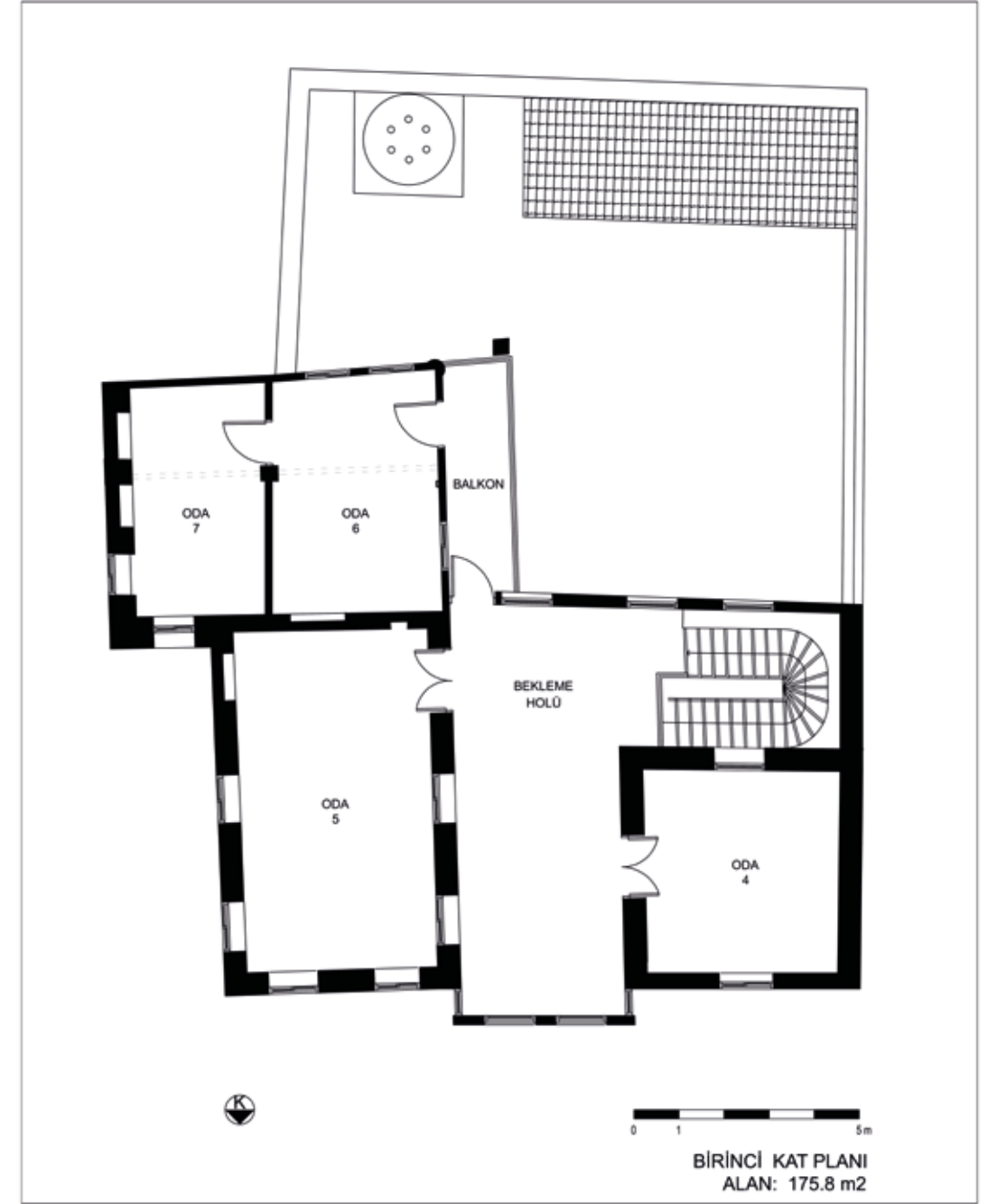
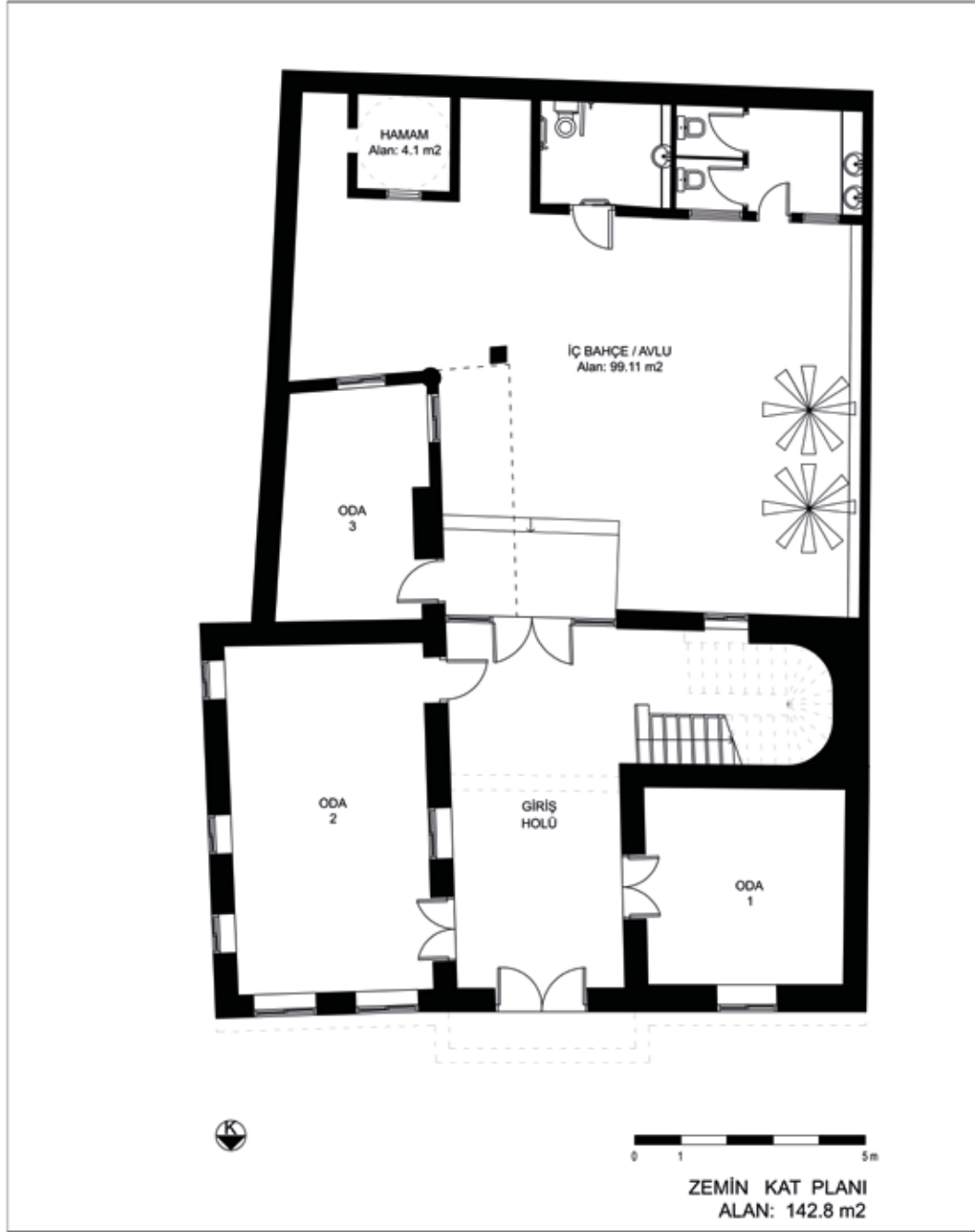
Arka avluda bulunan dış oda (Şekil 25a) mutfak olarak kullanılmaya devam etmekte, engelli ve kadın/erkek tuvaleti olarak dönüştürülen eski tuvalet ek binası da tadilat sonrası yenilenmiş işlevine kavuşmuştur. Avluda bulunan eski hamam restore edilerek avlunun geleneksel dokusunda tarihi konutun kullanımı ile ilgili ipuçları vermeye devam etmektedir.

Binanın üst katı daha özel mekânlar için düzenlenmiştir. Üst kattaki hol idari bölümün sekreter ve bekleme alanı olarak değerlendirilmiştir (Şekil 25a/b). Birinci katta bulunan dört odanın biri yönetim kurulu odası (Şekil 25b), başkan odası (Şekil 25b), komisyon odası (Şekil 25b) ve arşiv odası (Şekil 27b) olarak yeni kullanımlarına adapte edilmiştir.

Böylelikle binanın alt katı sosyal içerikli kullanımlar için tasarlanmış, üst kat ise idari bir merkez haline getirilmiştir.

Tablo 2: Tarihi yapının kat/mekânlarına ve özgün işlevlerine göre yeni işlevlerin tanımlanması (Menteş, 2020)

	KAT/MEKÂN	KONAK OLARAK KULLANILDIĞI ZAMANKİ ÖZGÜN MEKÂNLAR	YENİ İŞLEV
	Zemin Kat	Zemin Kat	Zemin Kat
Plandaki numara	Sofa/Hol	Sofa	Giriş holü
	Sofanın sağındaki oda	Oturma odası	SMGM koordinasyon ofisi
ODA 1	Sofanın solundaki oda	Oturma odası	SMGM seminer/ eğitim salonu
ODA 2	Avludaki ek oda	Mutfak	Mutfak
ODA 3	Avlu	Açık hava gündelik etkinlikler	Açık hava sosyal etkinlikler/toplantılar
	Avlu Alanı Ek Yapı	Tuvaletler	2 kadın tuvaleti, 1 erkek/ engelli tuvaleti
	Birinci Kat	Birinci Kat	Birinci Kat
	Sofa /Hol	Sofa/Hol	İdari Sekreter ve bekleme alanı
ODA 4	Sofanın sağındaki oda	Yatak odası	Yönetim kurulu başkan odası
ODA 5	Sofanın solundaki oda	Yatak odası	Yönetim kurulu toplantı odası
ODA 6	Balkon ile bağlanan 1. oda	Yatak odası	Komisyon toplantı odası
ODA 7	Balkon ile bağlanan 2. oda	Belirsiz	Arşiv

Şekil 25a: Tarihi yapının yeni kullanımına göre şematik zemin kat planı
(Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

Şekil 25b: Tarihi yapının yeni kullanımına göre şematik 1. Kat planı
(Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

Şekil 26a/b: Binanın restorasyon sonrası zemin kattaki mekânları: giriş holü ve SMGM ofisi (Menteş, 2017)

Şekil 26c/d: Binanın restorasyon sonrası zemin kattaki mekânları: SMGM eğitim odası (Menteş, 2017)

Şekil 27a/b: Binanın restorasyon sonrası 1. kattaki mekânları: bekleme holü ve idari sekreter (Menteş, 2017)

Şekil 27c/d: Binanın restorasyon sonrası 1. kattaki mekânları: toplantı odaları (Menteş, 2017)

Şekil 28c: Yapının restorasyondan sonrası ön cephe görünümü (Mimarca, 2018)

Şekil 28a/b: Nuri Efendi Sokak'tan yapının restorasyondan sonraki görünümü (Mimarca, 2018)

Şekil 29a: Yapının açılış töreni (KTMMOB, 2017)

Şekil 29b/c: Yapının açılış töreni, avludan görüntüler (KTMMOB, 2017)

Şekil 29d/e: Yapının açılış töreni, avludan görüntüler (KTMMOB, 2017)

Şekil 29f: Yapının açılış töreninde giriş holü (KTMMOB, 2017)

Şekil 31: (KTMMOB, 2019)

Şekil 30: Mimarca Mekân Anlatımı Kompozisyon Yarışması, Ödül Töreni (KTMMOB, 2019)

Son Söz

Kültürel mirasın korunması ve tarihi bir yapının özgünlüğünü, bütünselliğini ve değerlerini kaybetmeden güncel hayata kazandırılması önemlidir.

Yeniden işlevlendirilen bu tarihi konağın mimari, strüktürel, estetik değerleri korunurken; bulunduğu sokağın ve çevresinin sosyal, kültürel ve eğitim değerini artırmaya da katkı sağlamış olması ve farkındalık yaratması en büyük başarısıdır. Gerçek sokak bütünlüğüne ve silüetine katkısı gerekse KTMMOB Mimarlar Odası üyelerine sunduğu hizmetler ile Surlar içi'nin canlanmasına yönelik olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Kuzey Kıbrıs'ta en büyük eksikliğini hissettiğimiz konulardan birisi arşiv oluşumu ve belgeleme çalışmalarının paylaşımıdır. Kültürel mirasın korunmasında hayati önem taşıyan bu konunun günümüz şartlarında birçok olanak ile birlikte dijitalleşerek paylaşılması şarttır.

Bu anlamda, bu kitap, gelecek nesillere katkı sağlayacaktır. Nuri Efendi Sokak No: 5 Konağı'nın tarihi Lefkoşa Surlar içi'nde bulunan daha birçok yapıya örnek teşkil etmesi, en-

vanter oluşumuna katkı sağlaması ve koruma bilincinin artması, en büyük kazancımız olacaktır.

Adamızın kültürel mirasını korumak; tarihi çevreye olan duyarlılık, farkındalık ve bilinç ile gerçekleştirilebilir.

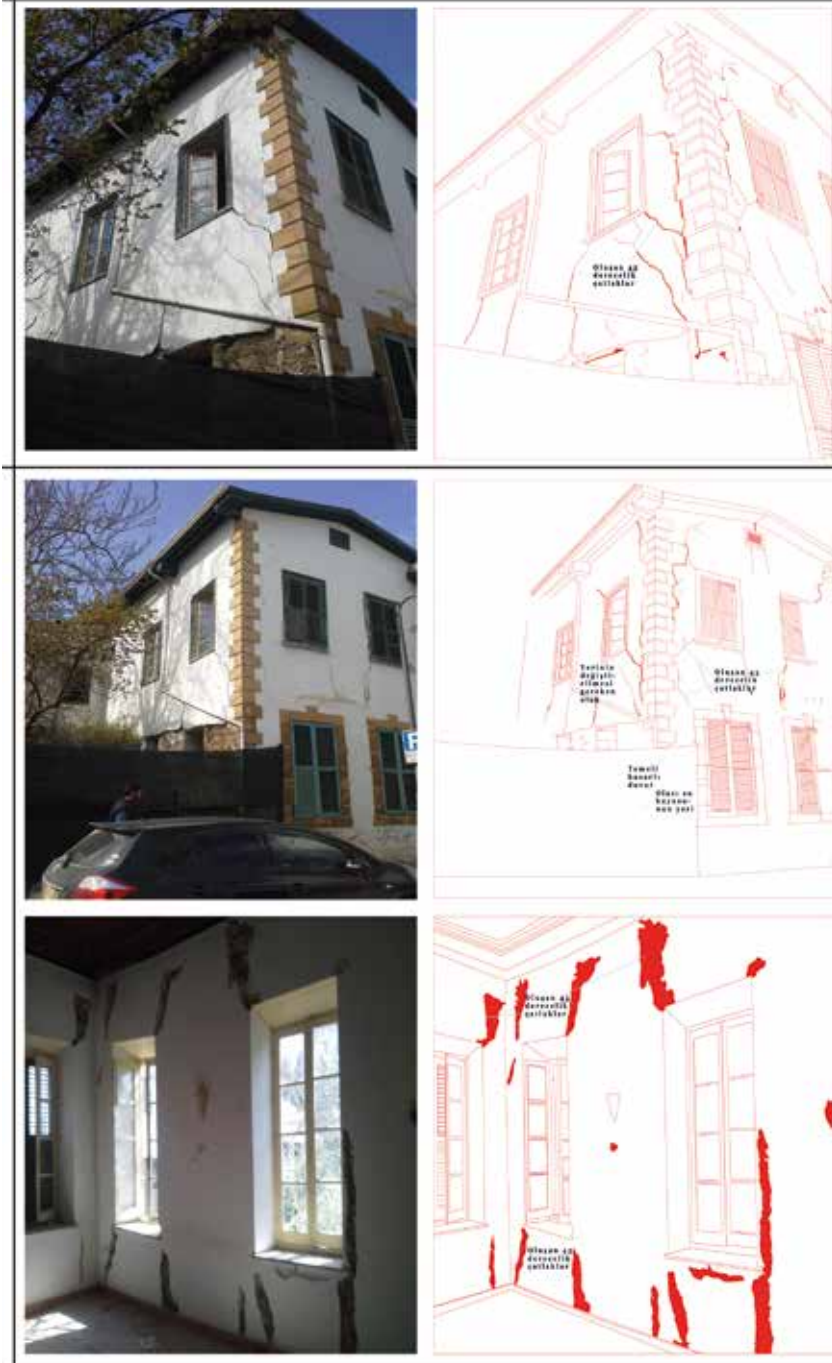
Geleneksel mimariden öğrendiğimiz bilgiler ışığında, çağdaş yaşamın getirilerini irdelemek ve anlamak da ayrı bir olgunluk sürecini getirecektir. Kıbrıs'ın somut ve somut olmayan kültürel mirasının korunması ve yaşatılması; duyarlı, farkındalığı gelişmiş, bilinçli bireyler ve meslek etiği gelişmiş mimarlar ile gerçekleştirilecektir.

2021 yılına gelindiğinde bu yapının değeri, kullanımı giderek artmaktadır. Bu yapının yeniden hayat bulması ile birlikte Mimarlar Odasının farklı eğitim, sosyal, kültürel odaklı hedeflerine ulaşması da daha gerçekçi olmuş ve hızla ilerlemektedir.

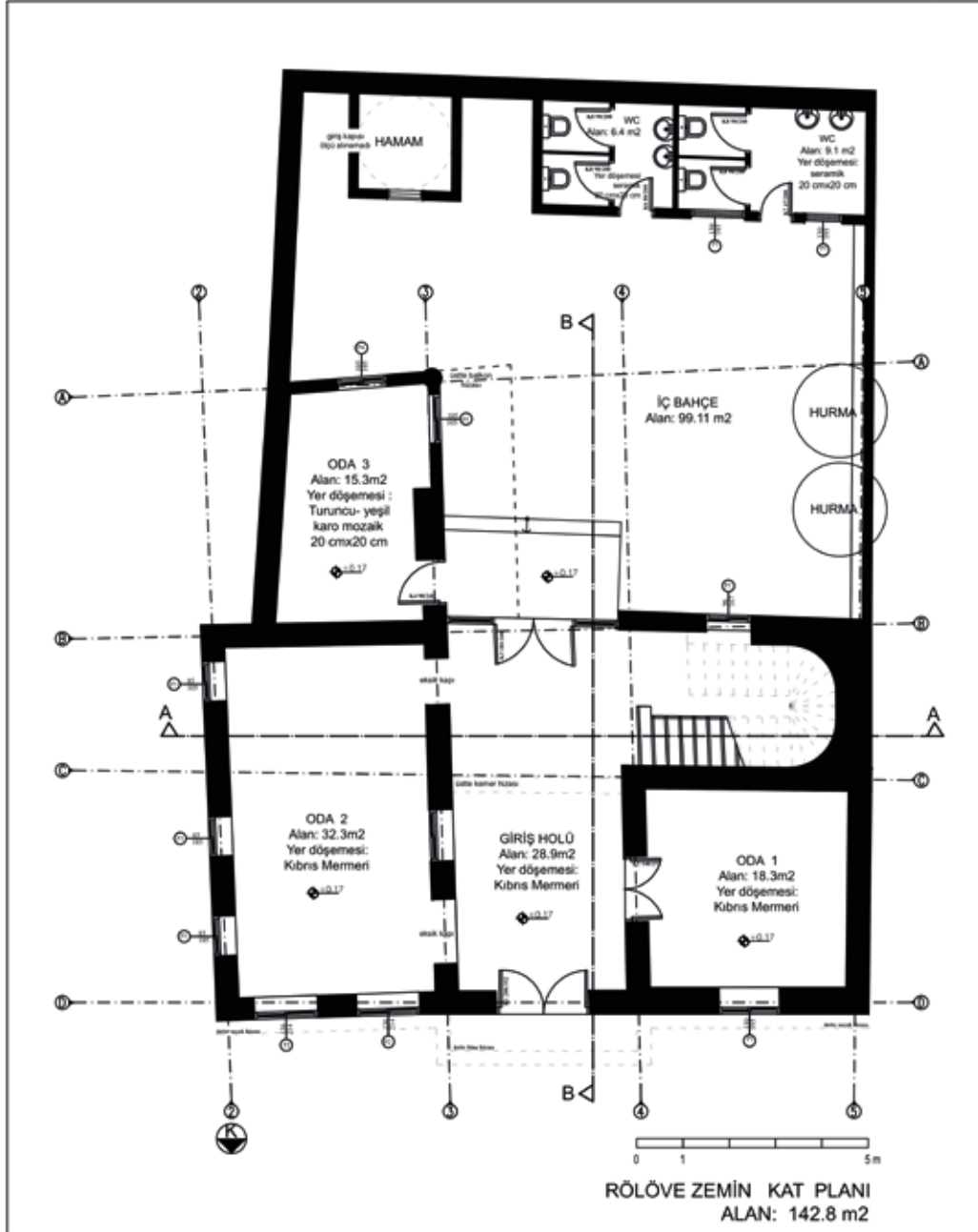
Mimarlar Odası, kitabın başında da belirtildiği gibi bu tür girişimlerini gerçekleştirecek ve misyonunu sürdürecektir.

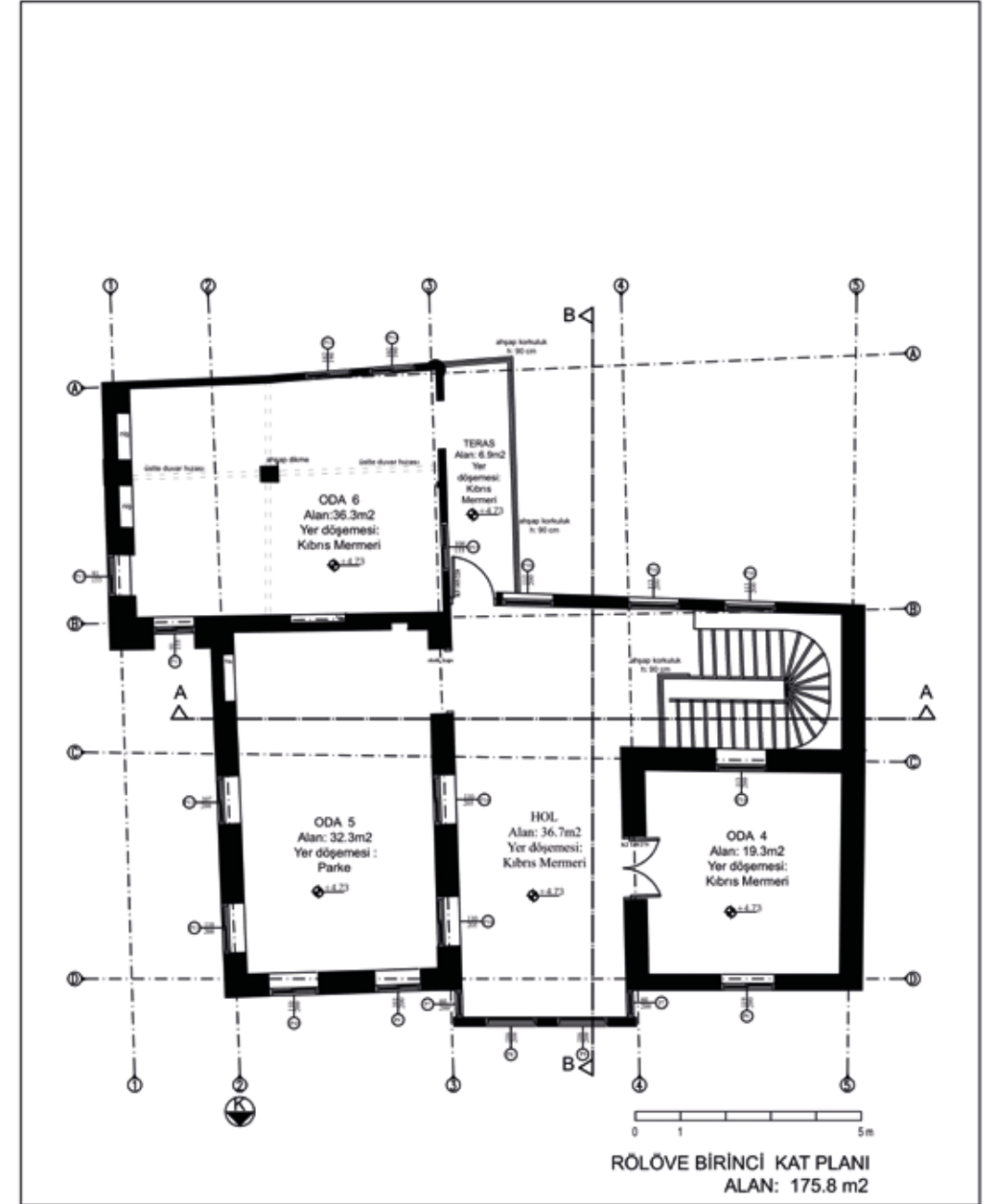
Ek1: Nisan 2015'te inşaat mühendisi tarafından yapılan hasar tespiti (Taneri, 2015)

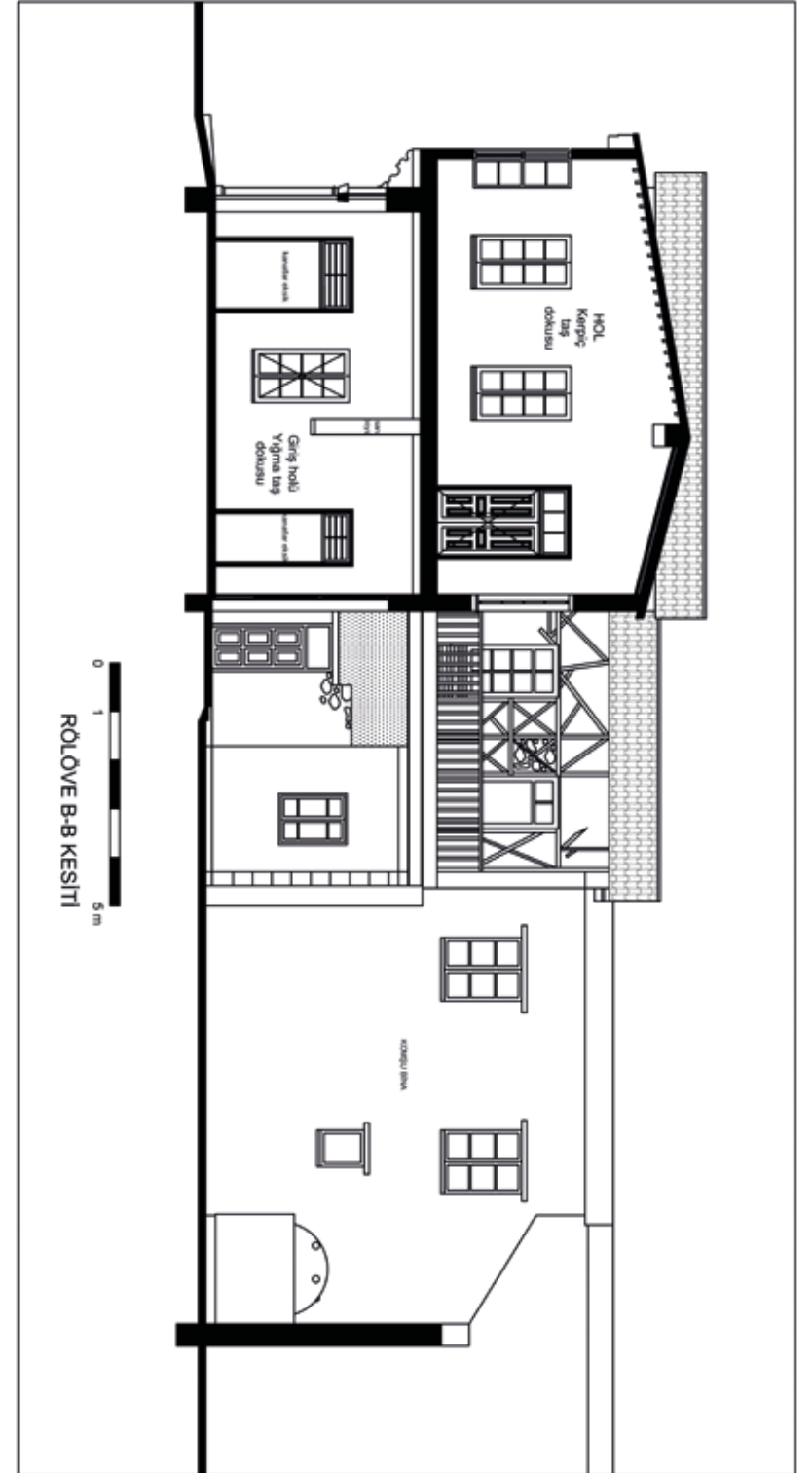
Ek3: Nuri Efendi Sokak No: 3 rölöve çizimleri (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

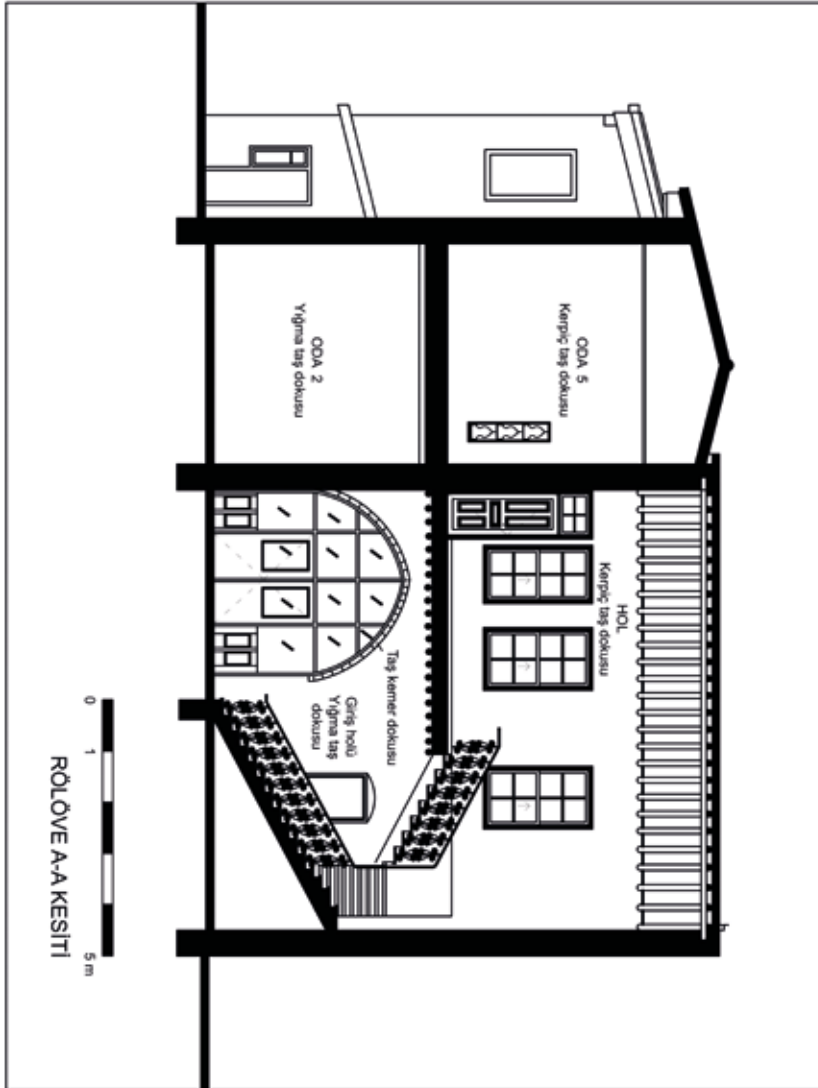
Ek3: Nuri Efendi Sokak No: 3 rölöve çizimleri (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

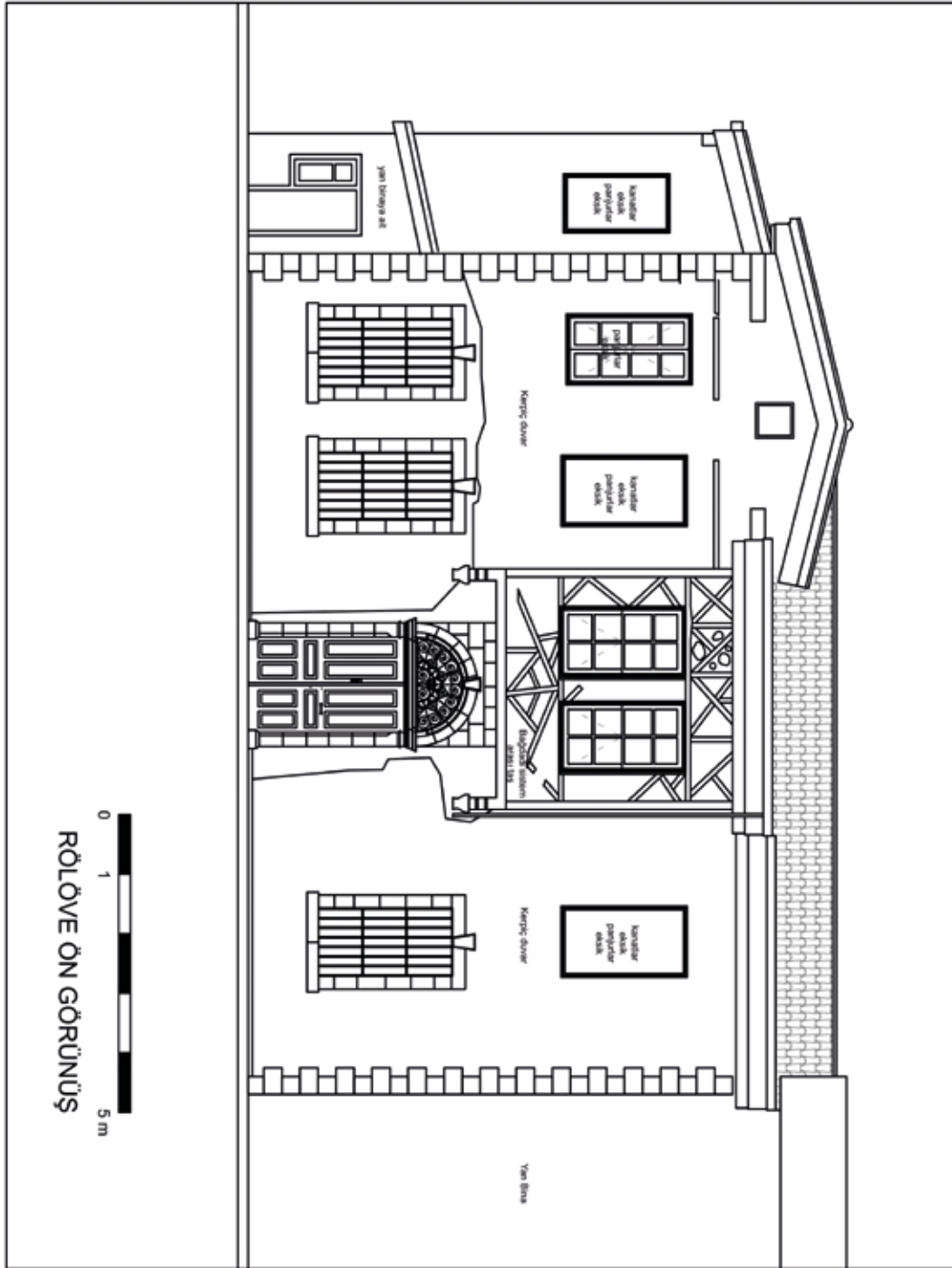
Ek3: Nuri Efendi Sokak No: 3 rölöve çizimleri (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

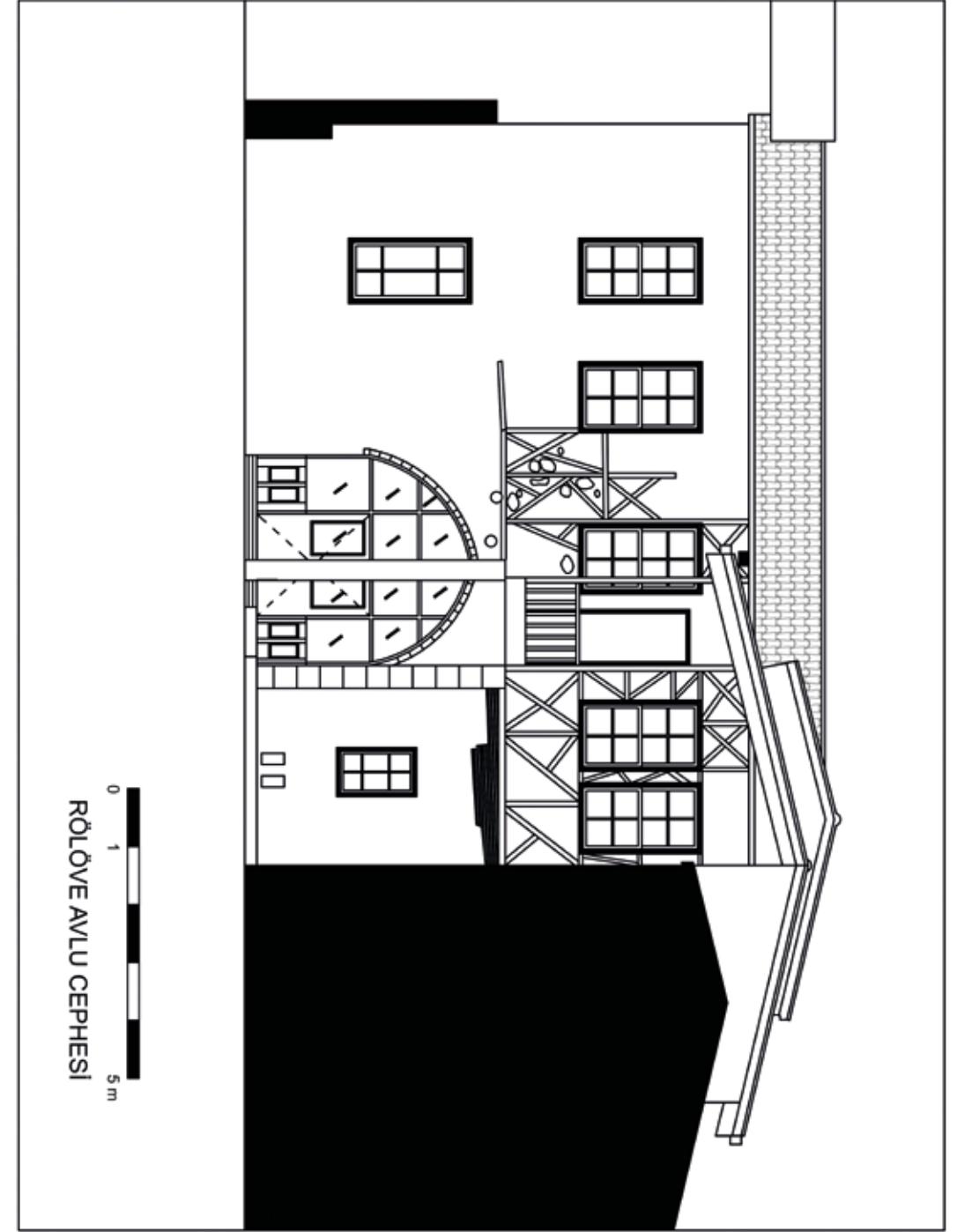
Ek3: Nuri Efendi Sokak No: 3 rölöve çizimleri (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

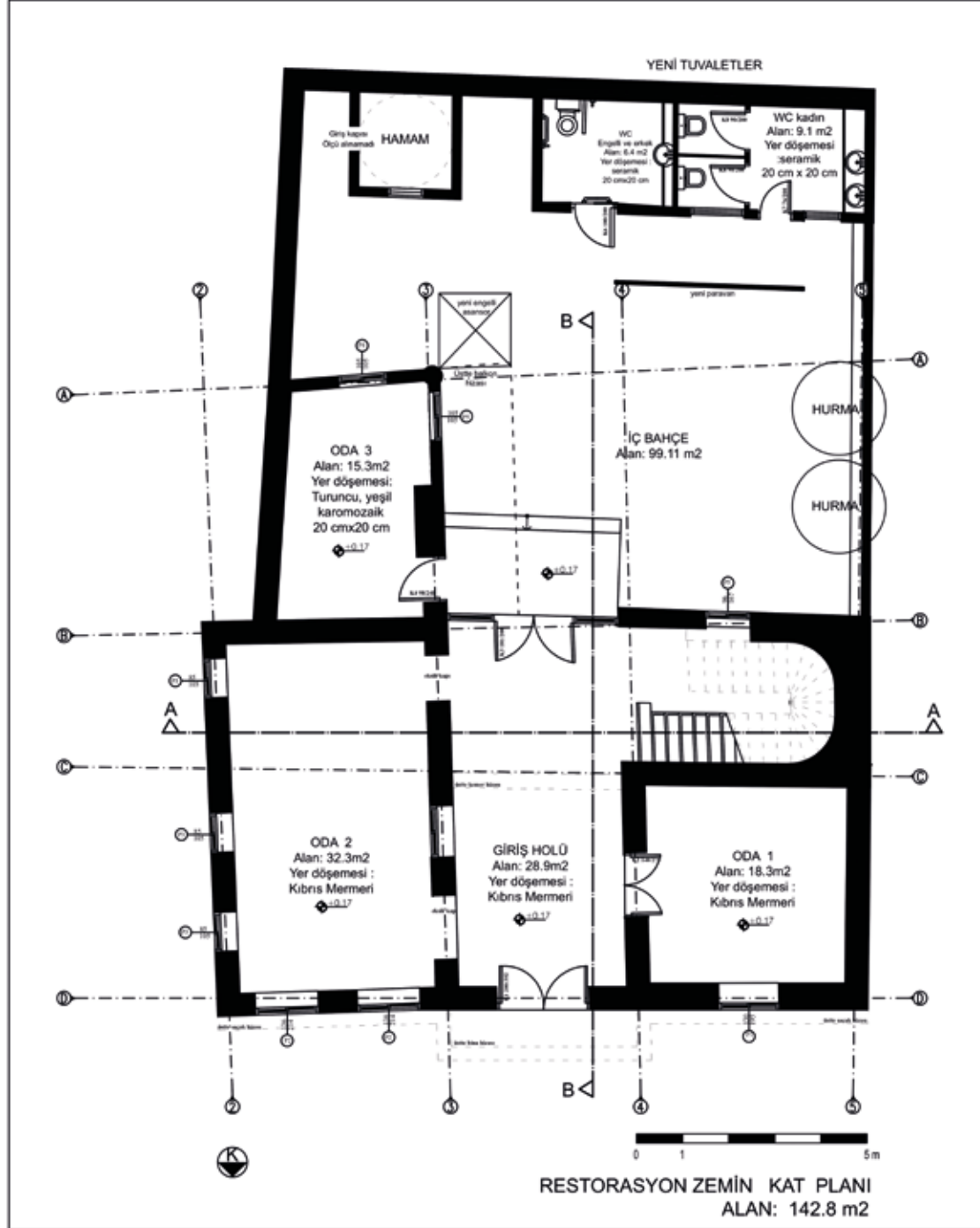
Ek3: Nuri Efendi Sokak No: 3 rölöve Çizimleri (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

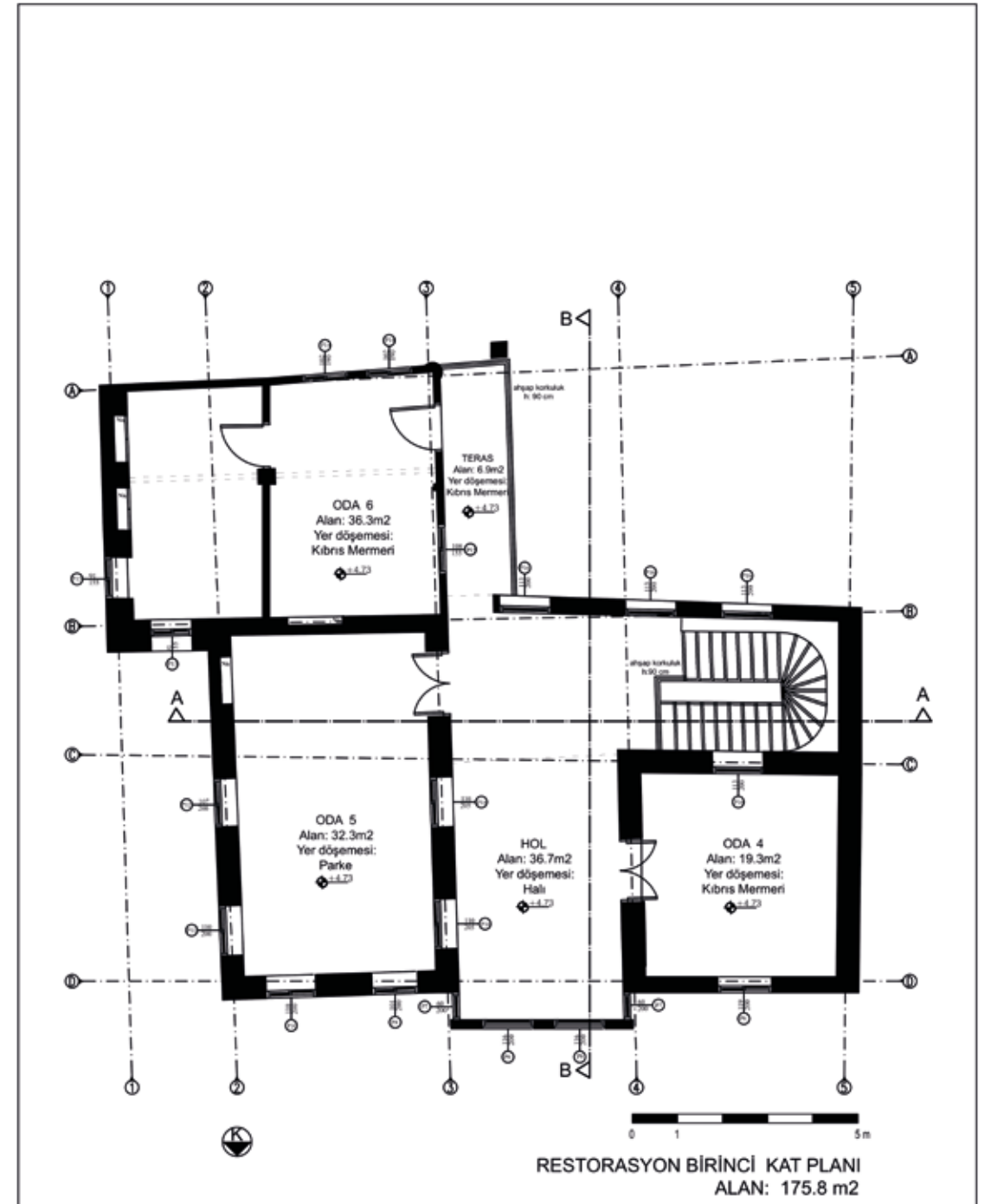
Ek3: Nuri Efendi Sokak No: 3 rölöve Çizimleri (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

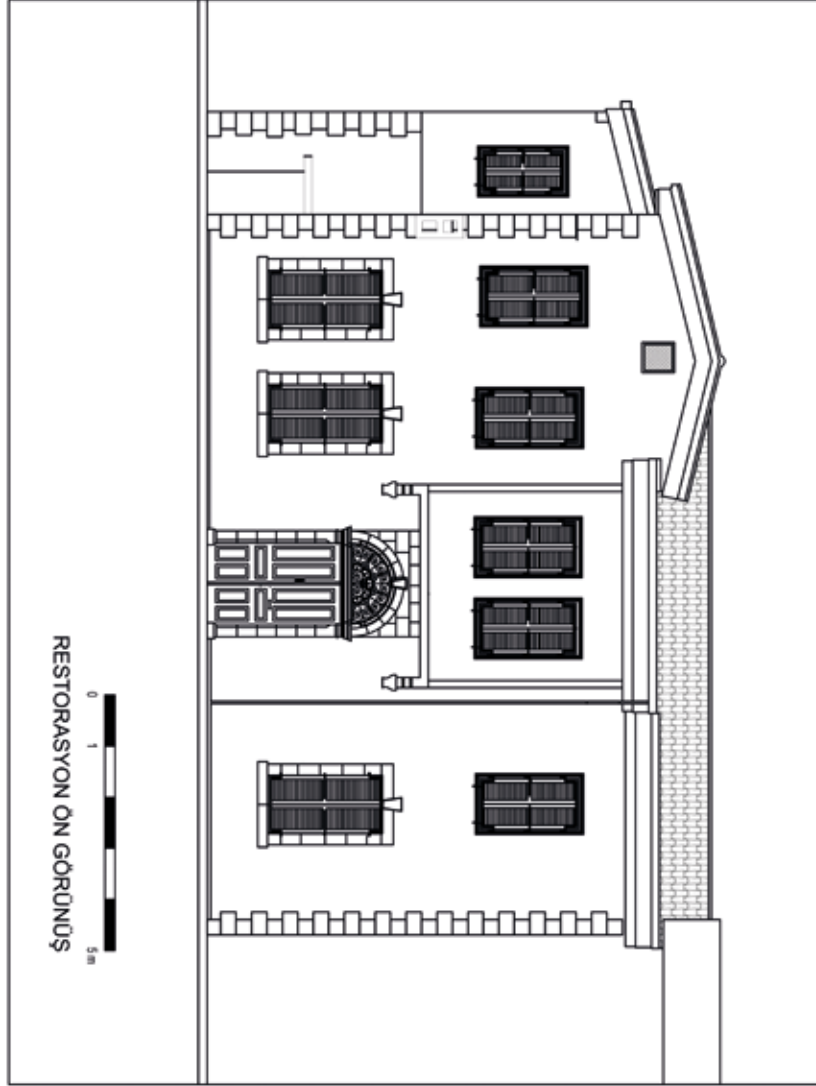
EK4: Nuri Efendi Sokak No: 3 restorasyon çizimleri (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

EK4: Nuri Efendi Sokak No: 3 restorasyon çizimleri (Özge Özbek Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

EK4: Nuri Efendi Sokak No: 3 restorasyon çizimleri (Özge Özbek
Eminoğlu, Nadire Ergin, Aliye Menteş, 2015)

Sinan (Fotoğraf: Devrim Yücel Besim)

Kaynaklar

Bağışkan, T. (2019). Tarihi Lefkoşa'da Geçmişe Yolculuk, Limasol Bankası Kültür Yayınları, Lefkoşa.

Bağışkan, T. 'Kıbrıs'tan bir Felezof ile bir Şekspir Mektebi Geçti', Yenidüzen, Adres, 315, 32-37, 2017.

Eminoğlu, Ö. Ö., Menteş, A., Ergin, N.: Arabahmet, Nuri Efendi Sokak No:3 Rölöve ve restorasyon çizimleri, 2015.

Gürkan, H. M. (1986). Bir Zamanlar Kıbrıs'ta. Lefkoşa: Galeri Kültür Yayınları.

Gürkan, H. M. (2000). Tarih İçinde Kıbrıs, Toplu Eserler Lefkoşa: Galeri Kültür Yayınları. ISBN: 975-001-018-0.

Gürkan, H. M. (2006). Dünkü ve Bugünkü Lefkoşa, Lefkoşa: Galeri Kültür Yayınları. ISBN: 975-001-017-3.

Gürkan, H. M. (2006). Kıbrıs Tarihinden Sayfalar. Lefkoşa: Galeri Kültür Yayınları. ISBN: 975-001-015-9.

Hikmetağalar, H. (2005). Eski Lefkoşa'da Semtler ve Anıtlar, Fakülteler Matbaası, İstanbul.

Menteş, M. Mimarca 86, 2018 Eylül, 'Kültürel Mirası Koruma, Restorasyon ve Yeni Kullanım Projesi: KTM-MOB Mimarlar Odası Yeni Merkez İdari Binası'nın Günümüze Kazandırılma Hikâyesi', sayfa: 87-94.

Meryem Çoğaloğlu Yüksek Lisans Tezi Lefkoşa 2016 -Katalog- Kuzey Kıbrıs'ta XX.Yüzyıl Konutlarının Plan Değişimi Ve Gelişimi Üzerine Bir İnceleme: Lefkoşa, Mağusa Ve Girne Örnekleme, Yakın Doğu Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Lefkoşa İmar Planı, KKTC Şehir Planlama Dairesi, 2012.

Taneri, C. (2015). Nuri Efendi Sokak No:3 Hasar Tespiti ve Mevcut Durum Analizi Raporu, 2015.

Özgeçmiş

ALİYE MENTEŞ

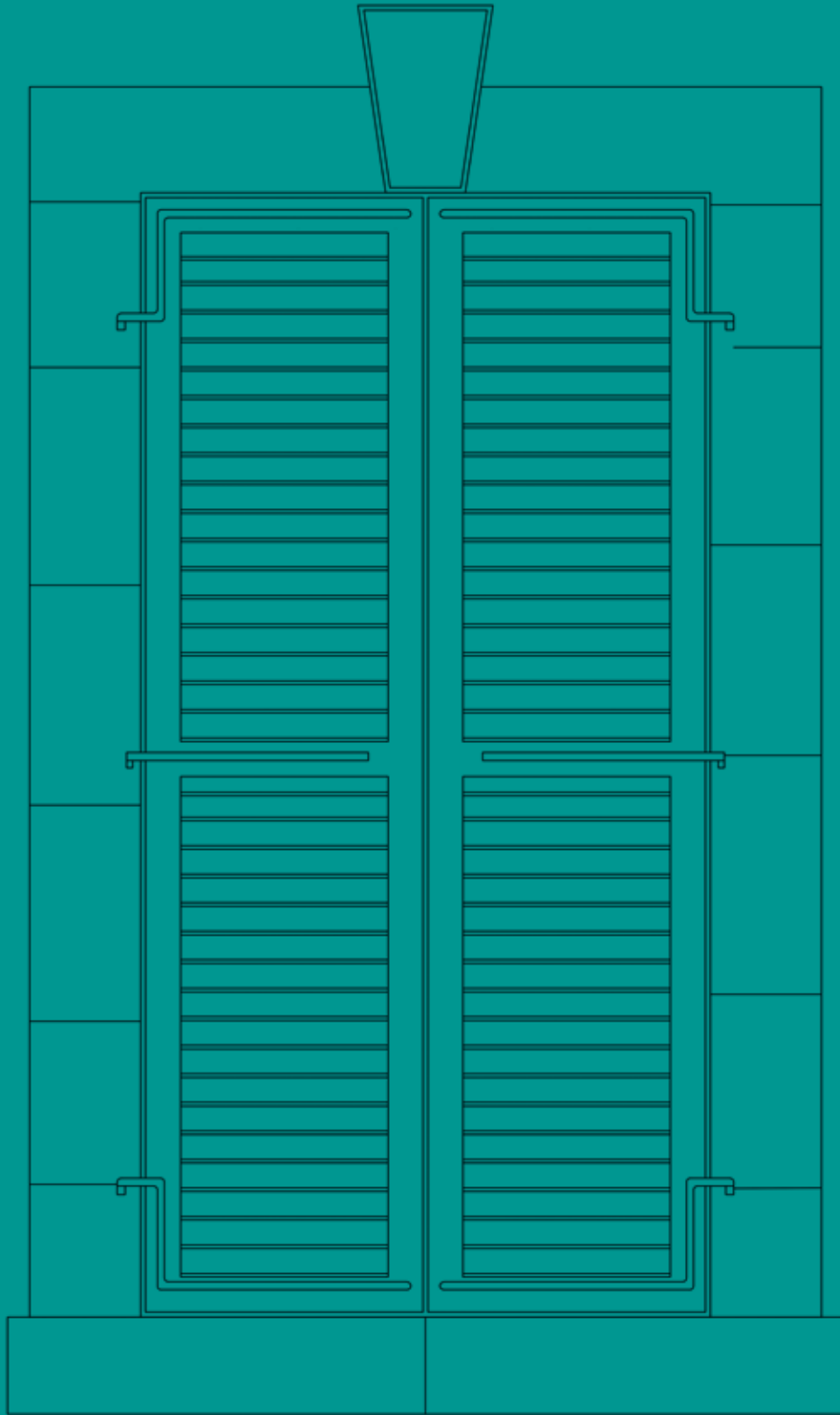
2005'te, Doğu Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesinden mezun oldu. Akademik yaşamına İngiltere'de devam ederek, 2005-2006 yılları arasında yüksek lisansını Oxford Brookes Üniversitesi ve Oxford Üniversitesinin ortak programı olan MSc Historic Conservation (Tarihi Koruma) programında tamamladı. Tez konusu olarak İstanbul, Bursa ve Lefkoşa'daki tarihi hanların restorasyonunu ve yeni kullanımlarını çalıştı.

Yüksek lisans sonrası, 3 yıl Londra'da farklı mimarlık ofislerde çalıştı. Bunların yanı sıra, İngiltere'nin ilk kültürel mirası koruma vakıfları arasında bulunan *SAVE Britain's Heritage*'de *Buildings at Risk Register* (Risk Altındaki Yapıların Kaydedilmesi) projesinde araştırma üyesi olarak çalıştı. 2007 yılının Risk Altındaki Yapılar Kataloğu'nun envanter oluşumunda ve yayınlanmasında yer aldı. 2009 yılında akademik yaşamına devam etme kararı alarak, Oxford Brookes Üniversitesinde doktora programına başladı. Doktora tez konusunda tarihi Doğu Akdeniz köylerini inceleyerek, sürdürülebilir turizm yolu ile kırsal kalkınma ve koruma üzerine odaklandı. Alan çalışmalarını Yunanistan, Türkiye ve Kıbrıs'ta gerçekleştirdi. Doktora süresi boyunca, akademik çalışmalarının yanı sıra pratik hayatta da kültürel miras ile ilgili uygulama projelerinde yer almayı sürdürdü.

2011-2012 yılları arasında Jersey Adası'nda (*British Channel Island*) Jersey Heritage Trust işbirliği ile Dr. Aylin Orbaşlı'nın yönetiminde gerçekleştirilen iş kapsamında adadaki tüm tescilli yapıların (yaklaşık 3,500) yeniden değerlendirilmesi ve envanter oluşumunda çalıştı. 2016 yılında Dr. A. Ege Yıldırım Heritage Planning'de Konya/Ereğli'de İvriz Hitit Kaya Anıtı ve Kültürel Peyzajı'nın alan yönetimi ekibinde sürdürülebilir turizm ve koruma danışmanı olarak çalıştı. Bunun devamında 2016-2019 yılları arasında İvriz Kırsal Kalkınma Koordinatörü olarak İvriz köyündeki çalışmalarına Dr. Çiğdem Maner'in KEYAR projesi bünyesinde yer aldı.

Menteş, 2015 yılından beri Kıbrıs'ta öğretim üyesi olarak akademik çalışmalarına devam etmekte; 2017'den beri Lefke Avrupa Üniversitesinde çalışmaktadır. Uluslararası ve ulusal kongre, konferans ve seminerlerde kültürel miras alanında çeşitli bildiri ve sunumları bulunmaktadır. Kıbrıs, Türkiye ve İngiltere'de koruma ve restorasyon projelerinde ekip çalışmalarında yer almaktadır. Kültürel miras ve tarihi çevreye olan bağlılığını gönüllü yaptığı çalışmalar ile de devam ettirmektedir.

Bilimsel üyelikleri arasında; Europa Nostra Cyprus (kurucu üye), Intbau Cyprus, İvriz Kültür Mirasını Koruma ve Tanıtma Derneği (kurucu üye), KTMMOB Mimarlar Odası Yayın Kurulu ve KTMMOB Mimarlar Odası Doku Koruma ve Kültürel Miras Komitesi üyeliği bulunmaktadır.

LEFKOŞA SURLAR İÇİ'NDEKİ BİR KONAĞIN DÖNÜŞÜM HİKÂYESİ

MİMARLAR ODASI
www.mimarlarodasi.org